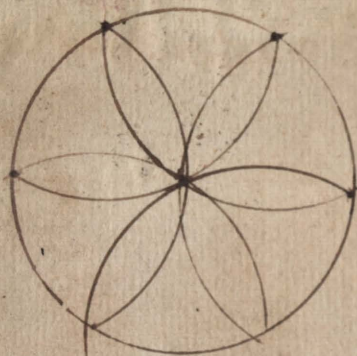

4th Inc. 470. *pn*

gw	7471 = 1 =	Hain-Pop	5694
	2 =	Hain	12178
	3 =	"	14904
	4 abv. u.	"	*10098

Univ.-Bibl.
München.

S-B.

---

270 Inc. 470

Hain 12118

Cōmentaria magistri Petri de Osoma
in simbolū Quicunq; vult saluus esse.

PREFACIO.

ANteq̃ ueniamus ad ea que se
riose dicenda sunt, p̃mittēda
sunt aliqua p̃ modū prefatio
nis de causis huius **S**imboli.

Et p̃mo de causa efficiente. **C**irca quod cō
siderandum est: q̃ magnus **C**onstantinus
qui primus patrimoniū dedit ecclesie tres
habuit filios: constantinū, constantē, et cō
stantiū. **H**is tribus fratribus dimicantibus
constantinus triumphans solus imperauit
et christianus factus fuit. sed postea factus
arrianus: ecclesiā p̃secutus est. a cuius p̃se
cutione fugiens **A**thanasius episcopus ale
xandrie ciuitatis, receptus est a beato ma
ximo ī treueri. ubi anno christi. cccl. com
posuit simbolum **Q**uicūq; vult saluus esse
qđ et postea ab ecclesia receptum est et ap
probatū. **P**robantur hec ex cronicis impe
ratorum et romanorū pontificum. et ex le
genda beati **A**thanasii: cuius festū celebra
tur secunda die maii. **A**lia multa referun
tur de isto athanasio q̃ fuerit ī hispania in
a. ii.

Univ.-Bibl.
München.

eo loco qui dicitur ualuanera: et q̄ ibi fece-
rit miracula quedam. sed ista apocripha &
modice auctoritatis sunt. **A**d materiā aut̃
huius simboli dicuntur pertinere articuli fidei
excepto: q̄ de articulo creationis nō facit
mentionē: sicut nec de descēsu ad inferos
in simbolo niceno: quod alias dicitur simbo-
lū patrū. quia de his duobus articulis nul-
la forte fuerat dubitatio apud hereticos ad-
uersus quorū impietate, hec duo simbola
edita sunt. sic dicit sanctus tho. secūda se-
cūde. q. i. arti. ix. ad quartum. **F**inis uero
huius simboli fuit resistere impietati here-
ticorū: et precipue arrianorū. quorū secta
(ut dicit isidorus) durauerat plusquā p̄ quī-
gentos annos. hec enim inter omnes im-
pietates maxie fuit extensa loco et tempo-
re. **E**t hoc forte fuit: quia multe sunt ratio-
nes et auctoritates quibus colorari potuit
ut illud: pater maior me est. io. xiiii. **I**terū
& magis colorate. de die aut̃ illo nemo scit
nec filius: nisi solus pater. math. xiii. mul-
ta similia reperiunt. **F**orma dicitur esse mo-
dus pcedēdi. pcedit aut̃ hoc simbolū nō tā
p̄ modū simboli, cuius ē absolute pponere

ueritatē fidei: q̄ per modū doctrine/cuius
est et ueritatē fidei pponere/et eā manife-
stare. sic dicit sanctus tho. secūda secunde
.q.1.arti.x.ad tertiū. **D**istinguit̄ quidē hoc
simbolū p uersus. et cantatur in choro ad
modū psalmodi. unde et psalmus consue-
uit appellari. **H**is ergo breuiter pmissis in
genere de causis efficiēte/materiali/finali/
et formali: dicendū est in speciali de singu-
lis rebus.

Quicunq; uult saluus esse ante omnia
opus est: ut teneat catholicā fidē. **D**i-
uiditur iste psalmus in tres ptes. **I**n prima
ponit prohemium. in quo exhortat nos ad
fidē habendā. **I**n secunda ponit tractatus
in tertio uersu ibi: fides aut̄ catholica. **T**er-
tio concludit quod in prohemio pposuit. in
ultimo uersu ibi: hec est fides catholica. **¶**

Circa p̄mū duo facit. primo in p̄mo uersu
ponit utilitatē fidei. secundo in scdo uersu
ponit incōmodū infidelitatis. ibi: **Q**uā nisi
quis. **¶** **U**t aut̄ ista et seq̄ntia breuius, et ma-
gis ordinate explanare ualeamus signabi-
mus p uirgulas subtus positas eas p̄ticulas
que sunt maioris ponderis. ex quibus fere

8
tota intelligentia, et earum et aliorum dependen-
det. **E**t primo occurrit illa particula. **[S]**al-
uus esse. saluus dicitur qui liber est ab omni
malo. i. ab omni infirmitate anime et corporis.
sic dicunt significare hoc nomen theologi, et
etiam vulgares. **[A]**nte omnia quia sine fide im-
possibile est placere deo. hebreorum xi. et ite-
rum in eodem capitulo, **F**ides est substantia. i.
fundamentum rerum sperandarum. **P**rimum enim
fundamentum in edificio spirituali dicitur esse
iesus christus. i. fides iesu christi. i. cor. iii.
Et in epistola ad romanos ca. iiii. dicebat.
Abraham si ex operibus legis iustificatus est:
gloriam habet sed non apud deum. frustra enim
christus mortuus esset si ex operibus sine fi-
de iesu christi posset quis iustificari. gal. ii.
Vnde augustinus in quadam omelia: sine fi-
de bona vita esse non potest. **[O]**pus est. opus
in hoc loco necessitatem dicit non quidem abso-
lutam que convenit rei secundum sui naturam: sicut
composita ex contrariis dicuntur de necessitate
corruptibilia. nec necessitatem coactionis: si-
cut latroni dicitur quod necesse est ei dare penas:
sed dicit necessitatem finis. sicut qui vult
transire mare: necesse est quod habeat navem.

sic in pposito qui vult saluus esse: necesse
 est q̄ habeat fidem. **D**e his modis necessi-
 tatis tho. in p̄ma pte. q. lxxxii. ar. i. i pede
 et in tertia pte. xlv. ar. i. **V**t teneat jid est
 credat. quia qd̄ hic dicit teneat: in ultimo
 uersu dicit crediderit: et in sequenti uersu
 seruauerit. hec enī tria in hoc simbolo pro
 eodem accipiunt̄. **[Catholicā]**. i. vniuersa-
 lem. catholicū enī grece, latine dicitur vlē
 dicit̄ quidē fides catholica. i. vlis: propter
 hoc q̄ om̄s indistincte obligat. iuxta illud.
Euntes docete omnes gentes: baptisantes
 eos in noīe patris & filii et spūs sancti. mat.
 ult. et mar. ult. p̄dicare euāgeliū omni cre-
 ature. i. omnibus hōibus. et iterū: predica-
 bī hoc euāgeliū i vniuerso mundo. mat.
 xxiii. **[Fidē]**. i. res ptinentes ad fidē. cuius
 modi sunt articuli fidei. nō enī accipit̄ hic
 fides p̄ habitu vel principio credēdi: sed p̄
 rebus creditis. sic magister et doctores li.
 .iii. disti. xxiii. ubi dicūt nomē fidei in hoc
 simbolo accipi p̄ rebus que credunt̄. tenē-
 tur aut̄ onīes christiani fideles habere fidē
 explicite saltem de articulis fidei. sic dicit
 sanctus tho. scda scde. q. ii. arti. v.

Quā nisi quisq; integrā inuiolatāq; serua
uerit: absq; dubio in eternū pibit]. In hoc
uersu ut dicebatur ponit incōmodū infide
litatis. dicit ergo primo. **I**ntegrā id est fir
miter et indubie. quia dubius in fide: infi
delis est id est nullā habet fidem. extra de
hereticis. ca. i. qđ intelligendū est adiuncta
ptinacia. et est causa quia talis nō sequitur
auctoritatē ecclesie: sed sensum ppriū. qđ
est nullā habere fidē. et facit hoc cōtra eos
qui tepide credūt: credentes eos articulos
qui prout eis uidet̃ rationi cōsonāt: disce
dentes aut aut saltē nō firmiter credentes
ea credibilia que sibi uident̃ rōni nō cōso
nare. nō aduertentes ad illud apli: oportet
captiuare intellectū, et redigere ipm in ob
sequiū xpī. ii. cor. x. est enī firmitus ad he
rendū his rebus que sunt fidei: q̃ his que
uidemus. ii. petri. i. **I**nuiolatāq; id est non
aliter intelligendo q̃ fideiū ecclesia intelli
git. illi enī dñr corrūpe et uiolare fidē: qui
fidē id est res ptinētes ad fidē aliter intelli
gūt q̃ fideiū ecclia intelligit. vñ qđ hic di
cit inuiolatā: in ultimo uersu dicit fideliter
et qđ hac dixerat integrā: ibi dicit firmiter

& est hoc directe dictū contra hereticos: et
 p̄cipue contra arriū et eius complices: qui
 aliter intelligendo scripturā q̄ ueritas et ec
 clesia habet: afferebāt filiū esse minorē p̄re
 et spiritū sanctū minorē patre & filio. qui ī
 pertinacia cōstituti: de heresi notati sunt.
 quia qui errat in fide et monitus non desi
 stit: hereticus est. probat̄ ex dictis apostoli
 ad titū. ii. [**S**eruauerit] qd̄ supra dixerat te
 neat: hic dicit seruauerit: et infra credide
 rit. Idē enim (ut dictū est) significāt hec tria
 in hoc simbolo. [**I**n eternū] id est sine fine.
 nō enī accipit̄ hic eternū sicut deus dicitur
 eternus eternitate que est tota sīl: ut boeti
 us li. v. p̄sa ultima dicit. **E**st enī eternitas
 (ut ait) interminabilis uite tota sīl perfecta
 possessio [p̄bit] quia qui crediderit: saluus
 erit. qui aut̄ nō crediderit: cōdemnabitur.
 math. ul. **E**t iterū, qui nō credūt: iā cōdem
 nati sunt: 10. iii. multa similia repiunt̄. vñ
 cōsiderandū: q̄ hereticus qui unū de artit
 culis discred̄it: de reliquis articul̄ nullā hē
 fidē. nō enī assentit eis p̄pter auctoritatē &
 doctrinā eccle: q̄ est assentire ex fide: sed
 hoc facit ex opione sua et iudicio p̄po qd̄ ē
 .a. v.

3
nullam habere fidem. sic dicit sanctus tho
scda scde. q. v. arti. iii. **Ex** his facile est sci
re quid intersit inter hereticū et infidelem
conueniūt enī in hoc: q̄ neuter eorū habz
fidē: sed differunt in hoc: q̄ infidelis nō re
cipit auctoritates sacri canonis. hereticus
uero recipit: sed intelligit eas p̄ sensu suo
ex toto modo & aliter q̄ ecclesia intelligat.

Fides autem catholica hec est: ut vnum
deum in trinitate et trinitatem in vnitate
ueneremur. **P**osito prohemio prosequitur
tractatū. **E**t primo de quatuor articulis p̄
tinētibus ad deitatem. **S**ecundo de articu
lis humanitatis. et duobus p̄tinētibz ad
deitatem. ibi: sed necessariū est ad eternā
salutem. **C**irca primū duo facit. **P**rimo po
nit ueritatem. **S**cdo manifestat eam in se
quenti uersu. ibi: **N**ec confundentes p̄so
nas. **D**icit ergo primo. **F**ides aut catholica
hec est. **I**d est res p̄tinētes ad fidem catho
licam: iste sunt que sequūtur. quia sicut su
pradictū est: nō accipitur hic fides p̄ habi
tu fidei quo credimus: sed pro rebus credi
tis: scz p̄ articulis fidei. de quibus summa-

tim et implicate in hoc uersu pponit quatuor articulos. **P**rimū ptinentē ad dei unitatē: et tres ptinentes ad distinctionē trinitatis/patris/filii/et spūssancti. **S**ed primus articulus demonstrari pōt rōe naturalī: ut patz ex.xii.metha. quia primū mouēs uel efficiens esse plura nō est possibile. vñ ille articulus nō est tam fides q̄ preambulum ad fidē. quia sicut inuoluntate uel in essentia aīe gratia supponit naturalia: ita ī intellectu cognitio fidei suppoit cognitionem naturalem. numerat̄ aut̄ inter credenda: nō q̄ de ipso sit simpliciter fides apud omnes: s̄z quia preexigit̄ ad ea que sunt fidei uel quia opteat saltem p̄ fidem p̄supponi ab eis omnibus qui huius rei demonstrationem nō hñt. sic dicit sanctus tho. in p̄ma pte. q.ii.ar.ii.ad tertiū. et plani⁹ scda scde q.i.ar.v.ad tertiū. **A**lii dicūt q̄ illa demonstratio non sit efficax. et ideo sicut de reliquis: ita de p̄mo articulo dicūt simpliciter et quo ad omnes esse fidem. sed utrū hoc uel illo modo dicendum sit: nō multū interest. prima tamē via uidet̄ rationabilior.

[Et unū deū in trinitate et trinitatē in unitate] id est unū deū in tribus psonis: et tres psonas in uno deo. ppter simplicitatē enī diuinā nihil differt unus uel unitas. deus I deitas. tres uel trinitas. pater uel p̄nitas. filius uel filatio. pcedēs uel p̄cessio. bonus uel bonitas. et sic de similibus noībus diuinis. sed q̄tū ad pprietatē locutionis multū interest. est enim pprie dictū: deus genuit deū. sed minus pprie: deitas genuit deitātē. quia gignere et gigni nō est nature, sed suppositi: ut traditū est li. i. di. v. **[**Ita in pposito ueneratio pprie non est nature, sed ypostasis uel suppositi. ut doctores dicunt li. iii. di. ix. et tho. in. iii. q. xxv. locutiones uero inpprie scdm documēta theologorū, exponēde sunt: nō autē extendēde. intelligendū est ergo sicut dictū est: unū deū in trinitate, id est in tribus] et trinitatem in unitate] id est in uno. **[**Veneremur] scdm q̄ traditur libro. i. di. viii. ca. ul. in deo nec trinitas, nec aliquid aliud distiguitur a deo uel deitate: nisi forte secundū nomen uel rationem intelligendi. nō est itaq; aliquid ni deo quod deus non sit. immo et quod

deitas nō sit. unde est necesse ut ille qui re
 cte ueneratur deū: in deitate ueneretur tri
 nitatē et in trinitate deitatē. ut athanasius
 in hoc loco dixerat. infideles uero qui pu
 tant se uenerari deū sine trinitate: nullum
 deū uenerantur: quia nullus est deus sine
 trinitate. sic dicit sanctus tho. scda scde. q.
 .ii. arti. ii. ad tertiū. et planius. q. x. arti. iii.
 in pede. **S**unt itaq; in deo tres pprietates:
 p̄ritas, filiatio, et p̄cessio. uel qđ idē est. pa
 pater, filius, et sp̄ssanctus: inter se dr̄ntes
 realiter: id est plusq̄ scdm nomē uel ratio
 nē: et tñ nec iste pprietates, nec aliquid ali
 ud est in deo: qđ ab eo uel deitate sit distin
 ctū plusq̄ scdm nomē ul' rationē. qđ ē me
 morie tenendū. ex hoc enī fere dependet
 tota intelligētia diuine trinitatis. **C**ōside
 randū ulterius: q̄ huius indiuidue vnitatis
 et diuidue trinitatis, non inueniū in rebus
 uniuersi aliquid sile. s; qui uoluerit hoc sen
 tireingat si pōt hoīem qui nihil hēat a se
 distinctū: et cū hoc sint in eo tres pp̄etates
 realiter distincte. quarū scda hēat originē
 a prima per modū nati: et tertia a p̄ma et
 scda per modū doni uel dati. talis itaq; est

deo quē omnes christi fideles ueneramur
Qd aut sit p modū natū uel p modū datū:
uidebit̃ infra ī illo uersu: spūssanctus a pa-
tre et filio. **E**x quibus patet nō esse cōueni-
ens illud exemplū de anima et eius poten-
tiis. quia nulla de potentiis aīe est anima.
et nec aīa est aliquid subsistens: cū habeat
rōnem ptis. nec eius potentie: cū rationē
accidentis habeant. et multo minus cōue-
nit illud exemplū de cappa et eius plicis.
quia cappa rōnalis res non est. et nulla de
plicis est cappa nec aliquid subsistens: cū
habeat rōnem ptis. sic dicunt magister et
doctores li. p̃mo dis. iiii. ubi cōmemoratur
illud primū exemplum de anima et eius
potentiis. trinitas itaq; diuinarum p̃sona-
rum cū deitatis vnitate, nec ratione natu-
rali nec exemplo alicuius rei ostendi pōt.
sic dicit sanctus tho. in p̃ma parte. q. xxxii
arti. p̃mo. **S**equitur etiā ex predictis nihil
dici de deo proprie. i. secundū pprietates
nominū. omne enī quod de aliquo dicit̃:
significat̃ ut aliquid ab eo distinctū. quod
si realiter nō sit distinctū: nō est predicatio
realis: sed scđm rōnem intelligendī tantū

ut sanctus tho. dicit in li. de natura generis. et iterū noīa abstracta dicūt rōnē ptis, concreta uero rōnē totius: et forte aliquid qđ accidit subiecto. et uerbū quidē grāmaticale dicit motū et fluxū: que deo nō conueniūt: cū in eo nō sit aliquid qđ deus nō sit. pđicamus tñ multa de deo reiecta omni impfectione: et retento eo qđ simpliciter pfectionis est. ut si dicamus deū bonū: nō intendimus significare qđ sit cōpositus, uel qđ aliquid acciderit ei: sed qđ ī eo fuerit bonū. i. id qđ sui grā appetitū et uolūtātē mouet et trahit ad se. quia bonum et finis idem. ii. metha. et sicut de hoc noīe: sic intelligendum est de ceteris nōibz diuinis.

Nec confundentes psonas, nec substantiam sepantes.] manifestat ueritatē ppositā in superiori uersu. et pmo facit hoc. secūdo concludit. ibi: Ita ut p omnia. Circa pīmū primo in hoc uersu manifestat ueritatem in genere. scđo in sequenti uersu manifestat eam magis in specie. Dicit ergo pmo.] Nec cōfundentes personas.] confundere personas est eas nō distinguere realiter: sicut faciebat sabellius: qui ī deo nō tres: s3

8
vnicā dicebat esse personā: eo q̄ illa noīa
pater filius et spiritussanctus essent noīa si
nonima: sicut marcus tullius cicero. s̄ cō
tra fabelliū athanasius et cū eo totavniuer
salis ecclesia in hoc uersu publice cantat:
nō confundētes p̄sonas. ubi exp̄sse signifi
catur patrē, filiū, et spiritūsanctū distingui
realiter, id est plusq̄ scdm noīa. at per hoc
necesse ē distingui p̄sonaliter: ut statim ui
debis. **P**ro cuius intelligētia considerandū
q̄ subsistere distincte, nō est nisi subsistētie
uel suppositi: qđ in alio nō existit p̄ modū
accidentis uel partis. et qđ in natura ratio
nali distincte subsistit: p̄sona est. probātur
ista nō ex auctoritate diuina: sed humana
ex eloquio scilicet et modo loquēdi latino
rū. unde quia tres: p̄nitas, filiatio, et p̄ces
sio: uel qđ idem est pater, filius, et spūsan
ctus, distincte subsistūt in natura rationali
in natura scilicet diuina ut fides dicit: ne
cesse est q̄ distinguant̄ p̄sonaliter: et sint
tres p̄sone distincte. itaq̄ ex canone biblie
nō habet̄ expresse q̄ p̄sone noīari debeāt
s̄ ex auctoritate diuina sil et humana de
ductū et p̄batū est hoc nomē eis cōuenire

ex determinatione enim ecclesie que dicit
 patrē filiū et spiritūsanctū distingui plusq̃
 secundū nomē: et ex significatōe terminorū
 habita ex auctoritate humana: cōstat
 hoc nomē eis cōuenire. quia quod in na-
 tura rōnali distincte subsistit: psona est ut
 dicebat. **D**e his mgr̃ et doctores li. i. di. xx
 iii. et inde usq; ad di. xxv. inclusiue. et tho
 in. i. pte. q. xxix. de significatōe psonae. et
 .q. xxx. de pluralitate psonarū. **N**ec sub-
 stantiā sepantes] id est nec essentiā diuidē-
 tes sicut faciebat arrius, qui filiū dicebat ali-
 ud in essentia a prē: et spiritūsanctū aliud
 a patre et filio. cōtra cuius impietate atha-
 nasius in hoc uersu et cū eo tota uniuersa-
 lis ecclesia cantat publice] nec substantiā se-
 perātes] nā et scriptura dicit: tres sunt qui
 testimoniū dāt in celo: pater, uerbū et spi-
 ritussanctus: et hi tres unū sunt. i. io. v. id
 est tres sunt in psonalitate, et unū in essen-
 tia. **V**nde cōsiderandū: q̃ essentia diuina
 multis noībus appellat̃. dicit̃ enī diuinitas
 deitas, essentia, natura, substantia. **S**cđm enī
 q̃ aug. dicit li. vii. de trini. et magister li. i.
 di. xxiii. nomē substantie apud grecos cū ab

solute dicitur: significat substantiam indiuiduam.
sed apud latinos significat substantiam com-
munem. inde fuit ut tres grece absolute di-
cerentur tres ypostases. i. tres substantie. sed
latine non tres sube: sed tria supposita, uel
tres subsistentie et magis specialiter tres per-
sone. **A**lia est enim persona patris, alia filii
alia spiritus sancti.] Manifestat ueritatem propo-
sitam magis in specie. Et primo quantum ad
distinctionem personarum. secundo quantum ad uni-
tatem essentie. in sequenti uersu. ibi: Sed pater
et filius. dicit ergo primo.] **A**lia est enim per-
sona patris] sed non aliud. alius enim et alia ma-
sculine et feminine dicunt diuersitatem in
supposito. aliud uero in neutro genere di-
cit diuersitatem in natura. aut uerius in natu-
ra simul et supposito. sic dicitur li. i. di. ix. Et
tho. multum expresse in trac. q. xvii. ar. i. ad
ultim.] **A**lia spiritus sancti.] **N**omen spiritus sancti,
nomen totius trinitatis est. **S**ed quia tertia
persona in trinitate innominata erat: nota
nomen communi: et dicitur spiritus sanctus. sic etiam
est de eius origine et proprietate. que cum no-
minata non sint: nominantur nomine com-
muni: et dicuntur processio. processio enim comiter

dicit originē utriusq; psonē, filii scz et spūs
 sancti. sed appropriate dicit originē simul
 et pprietatē tertie psonē. sicut enī in cete-
 ris rebus genus sepe numero accipit p spe-
 cie: sic fuit in pposito. cū nomen essentiale
 appropriatū est psonē: et nomen pcessiois
 sue pprietati uel origini. et nihil refert di-
 cere qd nomē spūs sancti sit nomē vnū uel
 diuersa: scdm qd aliqui dicunt qd p tota tri-
 nitate sit diuersa noīa: et p tertia psona in
 trinitate sit nomen vnū ex duobus cōposi-
 tū. de his li. i. dī. ix. et tho. in pma pte. q.
 xxxvi. ar. i. **S**ed p intelligentia predictorū
 et etiā dicendorū cōsiderandū pmo qd nec
 ē nec esse pōt in vniuerso minor distinctio
 scdm rem quā est hec psonalis distinctio
 diuinarū psonarū. fit enī p id qd minimū
 distinguit: scz p relationē. sic dicit san. tho
 in pma pte. q. xl. ar. ii. ad tertiū. quāuis ali-
 qui moderni cōtrariū uelint dogmatizare.
 sed de eorū doctrina i hac pte nō ē multū
 curandū. quia nec ueritatē nec intelligētīā
 habz. est etiā oīno supflua. quia si pñitas
 filiatio et pcessio distinguunt plus qd scdm
 nomē: necesse ē distingui psonaliter. quia

quod in natura rationali distincte subsistit
persona est ut in superiori uersu dicebat. ergo
si hec minima distinctio s3m rē sufficit ad
distinctionē psonalē: frustra queritur alia
maior. quod est memorie tenendū contra
istos multiplicatores uerborū. **C**onsideran
dū ulterius q̄ in deo reperiūtur tres pprie
tates psonales, q̄tuor relatōes, et quicq; no
tiones. pprietates sunt, p̄nitas, filiatio et p
cessio. quarū quilibet cōuenit uni tm̄ pso
ne. relatōes que ad aliud referunt sunt ille
tres pprietates: et cōis spiratio, que conue
nit p̄ri simul et filio. notiones quibus pso
ne notificā: sunt ille q̄tuor relatōes: et in
genitū, id est non esse ab alio: quod p̄ri tm̄
cōuenit. de his doctores l. i. d. xxvii. **V**l
terius cōsiderandū q̄ p̄ter pprietates pso
nales, repiunt in deo pprietates essentielles
ut bonū magnū et silia. que alias dñr attri
buta: ppter hoc: q̄ sicut essentia, sic et ip̄a
sub eadē rōe attribuūt toti trinitati. & i hoc
drūt a psonalibus: quia l3 psonales pprie
tates toti trinitati cōueniāt: nō tm̄ sub eadē
rōe. p̄nitas enī in filio nō ē p̄nitas s3 filia
tio. et filiatio in p̄re nō ē filiatio s3 p̄nitas.

similiter est dicendū de spiratione et pces-
sione. sic dicit san. tho. in .i. pte. q. xli. arti.
ult. ad primū. et planius. q. xlii. arti. vi. ad
ulti. sic etiā in pmo ope quī nō ita plane.

Sed p̄ris et filii et spūs sancti una est diui-
nitas. equal' gloria coeterna maiestas. ma-
nifestat ueritatē q̄tū ad unitatē essentie, et
pprietatū essentialiū: que alias (ut dictum
est) dicuntur attributa essentialia. et primo
psequit' de huiusmodi attributis que coīa
sunt tribus psonis. **S**cdo redit iterū ad di-
stinctionē psonarū: et ostendit quō p pro-
prias origines distinguūtur. ibi: p̄r a nullo
est factus. **T**ertio includit oīa attributa sub
quadā generalitate. ibi: **E**t in hac trinitate
nihil prius aut posterius. **P**rima posset di-
uidi in plures ptes scdm plura attributa:
de quibus hic prosecutus est. et tñ quia de
his nulla potest dari diuisio p̄cisa: satis erit
dicere de singulis in suis locis. **V**nde cōsi-
derandū: q̄ athanasius nō intēdit tangere
omnia attributa: sed ea tantū, circa que er-
ratū est. et eo forte ordine quo erratū est
circa huiusmodi attributa. et hec forte fuit
causa ut ī aliquibus quasi passim et preter
b.i.

ordinem videat' pcedere. dicit ergo p'mo:

 Sed patris, et filii, et spūssancti vna ē diuinitas. quia ut habetur p'ma io. v. tres sunt qui testimoniū dant in celo: et hi tres vnū sunt. i. horū triū vna est diuinitas: ut athanasius intelligit & cum eo tota v'is ecclesia p'tra arriū qui dicebat: q' hi tres essent vnū nō in diuinitate: sed in uoluntate sc'dm q' amici dicunt vnū: p hoc q' idem uolūt, et idem nolunt. et tñ sc'dm ueritatē et iohannē damascenū, immo et sc'dm q' fide teneamus: pater, uerbū, et spūssanctus vnū esse dicunt, nō solum deitate: sed etiā in cūctis absolutis: cuiusmodi sunt bonū, magnū, et similia. in diuinis enī oīa vnū sunt p'ter relatiua. ut dicebat iohannes damascenus que quis vnū esse dicamus sc'dm rē: est tñ eorū altera et altera ratio itelligēdi. **E**qualis gloria. i. equalis honor uel laus. est enī gloria frequens fama cū laude que debet' tribus p'sonis nō rōne p'sonalis p'prietatis quia p'prietas ut p'p'etas nec p'fectionem nec imp'fectionē dicit: sed p'uenit eis rōne deitatis. q' cum sit indiuisa et vna ī tribus: necesse est ut et gloria sit indiuisa et vna

trium psonarū. at p hoc necesse est: ut triū
 psonarū sit equalis gloria. nihil enī est ma
 gis equale: q̄ idem sibiipsi. vnde et ecclesia
 in fine psalmorū et hymnorū psueuit red
 dere toti trinitati equalem gloriā, equalem
 honorē, et laudē: cōtra arriū qui dicebat q̄
 maior gloria .i. maior honor uel laus debe
 reſ patri q̄ filio uel spūsancto. et de spiri
 tusancto adhuc dicebat peius: q̄ esset ser
 uus p̄ris et filii. vnde ppter hoc ī illo hym
 no dñe nostre, **A**ue maris stella specialiter
 attribuit spūsancto honor trinus et vnus
 .i. honor qui debetur tribus psonis et vni
 deo. **S**ed dubitabit aliquis quō honor uel
 laus dicitur esse gloria. nō enim uidet hoc
 puenire sanctis qui dñr esse ī gloria. **D**icen
 dū: q̄ de maximis bonis huius vite dicit̄
 esse honor. est enī premiū virtutis: ut ha
 beſ quarto ethi. ex hoc g̃ fuit nomē glorie
 traductū ad eos qui deū vident sicuti ē. ut
 dicat̄ esse in gloria. i. ī maximo bono. **[C**o
 eterna maiestas]. i. coeternus principatus,
 uel ptās. dicit̄ enī maiestas a maiori: ut sit
 maiestas q̄si maior ptās. vnde et ī ciuitate
 ptates et precipue maiores maiestates di
 b. ii.

cūtur. ut maiestas impatoria, maiestas regia. que cū psonis diuinis debeat, nō ratione pprietatis: sed rōe indiuisse deitatis: impossibile est maiestatem unius maiestatem alterius pcedere: cū idē seipm antecedere nō possit. erit ergo coeterna maiestas patris, filii, et spūssancti: ut athanasius in hoc loco dicit cōtra arriū qui dicebat q maiestas patris esset ab eterno: s; maiestas filii et spūssancti, esset ex tpe. **F**x his sequit: ut et maiestas triū psonarū eq̄lis sit. nihil enī est magis equale: q̄ idē sibiip̄i. vñ et in p̄fatione cantat ut in psonis proprietates, et in maiestate adoretur eq̄litas. non est tñ adoranda pprietas ut pprietas est: s; pprietas ut est essentia. quia in se cōsiderata: nec pfectionē nec impfectionē dicit ut dictū est

Valis pater talis filius talis spūssanctus] ponit aliud attributū: qd ad bonitatem diuinarū psonarū ptinet. **E**st aut bonū qd grā sui mouet appetitū et voluntatē. bonū enī et finis idē sunt. ii. meth. ea uero que ordinant ad finē: non tā bona q̄ uia quedā ad bonū dicēda sunt. dicit ergo: q̄ q̄lis est pater in bonitate scilicet: talis et filius, et talis

spiritussanctus cōtra arrianos: qui dicebāt
 q̄ melior esset pater q̄ filius: et spiritussan-
 ctus, melior quoq; filius q̄ spiritussanctus.
Sed p̄ intelligētia istorum et similium cō-
 siderandū q̄ scdm boeciū in primo libro
 de trinitate, substantia et relatio repiuntur
 in deo scdm rōnem generis. **E**st aut̄ ratio
 substantie q̄ subsistat, id est q̄ nō sit in ali-
 quo p̄ modum accidētis uel partis: quod
 nōibus diuinis realiter conuenit: cū nullū
 eorum sit accidens nec pars. ratio uero re-
 lationis est esse ad aliud ī supposito: quod
 p̄sonis diuinis realiter cōuenit. est enī pa-
 ter ad filium: et filius ad patrem: et uterq;
 ad spiritum sanctū: et ecōuerso. **G**enus ue-
 ro q̄lītatis et quātītatis quantū ad rōnē ge-
 neris in deo realiter nō sunt. utrūq; enī eo-
 rū includit modū accidētis qualificādo uel
 q̄ntificādo. qđ rebus diuinis nō cōueit. sic
 etiā dicēdū ē de actōe et ceteris generibus
 que de deo dicunt̄. repiunt̄ aut̄ hec gene-
 ra ī deo scdm modū intelligendi intellcūs
 hūani significandi uel p̄dicandi. **E**x his se-
 quit̄ ut bonitas, magnitudo, scīa, et alie p̄-
 fectiones diuine ita se habeāt ī deo ad dei-
 tatē: sicut ī creaturis ad q̄lītātē uel q̄tītātē.
 b.iii.

Sicut enī ista est predicatio essentialis: scientia creata est q̄litas: ita illa sc̄ia increata est deitas. similiter ē dicendū de similibus sic dicit sc̄us tho. li. i. di. xxxiii. ar. i. ad quītū
Sed cōtra predicta obiiciet aliquis dupliciter. p̄mo: quia augustinus. et mgr̄ li. i. di. viii. dicūt substantiā p̄prie de deo nō dici. **S**c̄do quia esse ad aliud nō videt̄ puenire diuinis p̄sonis: cū aliud dicat diuersitatē in essentia: q̄d diuinis p̄sonis nō cōuenit. **D**icēdū ad primū: q̄ nomē substantie et uerbum subsistere aliter accipiunt̄ apud boecium: et aliter apud augustinū et mgr̄m. boecius enī id dicit substantiā et subsistere quod in alio nō existit p̄ modū accidentis uel ptis. et sic accipiūt theologi q̄n dicunt substantiam sc̄dm rōnem generis de deo dici. **S**ed augustinus. et mgr̄ id dicunt esse substantiam et subsistere: q̄d accidentibus subest. quod rebus diuinis nullo mō cōuenit. **A**d sc̄dm dicendū: q̄ illud aliud ī neutro genere impropriaē in p̄posito: et accipit̄ in masculino. ut sit sensus: ad aliud. i. ad aliū uel ad aliud ī supposito: sicut diximus supra. sic etiam intelligendū est: cū dicit̄ q̄ relatiua sūt

ad alia. accidit enī relatiuis q̄ sint ad aliud
in essentia: ex hoc sc̄z q̄ omnia que ī crea-
turis differūt in supposito: differūt etiā in
essentia. solū enim ī diuinis reperit̄ distin-
ctio suppositorū sine distinctiōe essentiali.

Increatus pater increatus filius increa-
tus spūssanctus. **C**reatio respicit esse. id
enī dicit̄ creari: qđ de nihilo pducit̄ in esse
ergo cū vnū et idem sit esse triū psonarū:
necesse est si pater sit increatus: q̄ et fili-
us quoq̄ sit increatus: similiter et spūsscūs
cōtra arrianos qui dicebant q̄ pater esset in-
creatus: sed filius esset creatura: et similiter
spūssanctus. de quo etiam dixerūt aliquid
peius: q̄ esset seruus utriusq̄: patris sc̄z et
filii. **V**nde iste uersus magis fuit ad exclu-
dendū errorē: q̄ ad explicandū aliqd attri-
butū uel pfectionē diuinam. quia negatio
nullā dicit pfectionem. potest tñ reduci ad
eternitatē. de qua infra in tertio uersu.

Imensus pater, imensus filius, immē-
sus spūssanctus. **I**mmensitas dicit pfectio-
nē sine termino. et quia pfectio nō est pro-
prietas: sed cōmunis nature: erit imensus
pater, immēsus filius, immensus spūscūs
b. iiii.

cōtra errorē arrianorū qui dixerunt q̄ pater
esset imensus: s; nō filius nec spūscūs
de his magister et doctores li.i.dif.xix.

Eternus pater eternus filius eternus spi-
ritussanctus. eternitas dicit durationē esse-
di sine fine. idem autē est esse triū psonarū
ut dictum est. necesse est ergo si pater est
eternus: ut et filius sit eternus: similiter et
spiritussanctus cōtra impietate arrianorū:
qui dicebāt q̄ pater esset eternus: sed non
filius nec spiritussanctus. nec ad ppositū
multū interest q̄ eternitas sit tota simul:
quis hoc uerū sit. quia cui nō cōuenit mo-
ueri: non conuenit successio. de his magi-
ster et doctores li.i.dif.viii. et dif.ix.

Nō tñ tres eterni: sed vnus eternus
Sicut nō tres increati, nec tres imensi: sed
vnus increatus, et vnus imensus. ¶ In his
duobus uersibus remouet errorem nō he-
reticorum: sed qui posset occasionē habe-
re ex superiori modo loquendi. ex hoc sci-
licet: q̄ quelibet persona ut dicebatur est
increata, imensa, et eterna: putaret aliquis
de simplicibus q̄ essent tres increati. tres i-
mensi. tres eterni. Ad hoc rñdēs dicit p̄mo

[Et tñ non tres eterni: sed vnus eternus.]
 id est nō tres eternitates: sed vna eternitas
 [Sicut nō tres increati, nec tres immensi:
 sed vnus increatus et vnus immensus]. i.
 sic nō tres increate immensitates: sed vna
 creata imēnsitas. accipiūtur enim hec oīa
 substantiue. nā et adiectiue dici potest tres
 eterni. i. tres habentes eternitatē. similiter
 tres increati et tres immensi. i. tres habentes
 increatā immēsitatē. numerus enī plu-
 ralis in substantiuis dicit formam diuisam
 in plura: sed ī adiectiuis nō dicit eā diuidi
 in plura: sed p̄cipari a pluribus. sic dicūt
 doctores li. p̄mo dis. ix. et tho. in p̄ma pte
 q. xxxix. ar. iii. sed piis auribus magis con-
 sonū est vt dicamus sicut in hoc loco dix-
 rat athanasius: non tres eterni.

Similiter omnipotens pater, omnipotēs
 filius, omnipotens spūssanctus.] Potentia
 principium dicit operationis: ut patet ex
 quinto metha. **P**incipium uero opatiois
 ad extra (ut augustinus. dicit li. primo de trini-
 tate) cōmune est toti trinitati personarum
 ergo si pater est omnipotens: erit et filius
 omnipotens, et similiter spūssanctus. p̄tra
 b. v.

impietate arrianorum: qui dicebant quod pater
esset omnipotens: sed non filius nec spiritus san-
ctus. de his magister et doctores li. i. dist.
.xlii. xliii. et. xliiii. **S**ed contra predicta posset
quis obicere, de hoc: quod pater potest gigne-
re: quod filius facere non potest, nec spiritus sanctus
et pater et filius possunt spirare: et spiritus sanctus
hoc non potest facere. **A**d ista magister et do-
ctores li. i. di. vii. ubi aliqui dicunt quod omni-
potentia que se tenet ex parte essentie et cois
est toti trinitati: solum se extendit ad opatio-
nem ad extra: non autem ad actus notionales.
potentia autem generandi tenet se ex parte pa-
ternitatis: ut dicunt. et potentia spirandi, ex
parte cois spirationis. unde dicunt, quod potentia
generandi ita est in patre: quod non est in filio
nec in spiritu sancto. et potentia spirandi ita in
patre et filio: quod non in spiritu sancto. et cum obiciatur
quod quelibet persona est omnipotens: dicunt uerum
esse de potentia que est ad exteriores effectus. scilicet
huic positioni primo non conueniunt uerba a-
thanasii qui absolute et sine ulla limitatioe
dicit tres personas omnipotentes. secundo obstat eis
quod principium generationis coisat rei genite ut cali-
dum calore gignit calidum. et sic fieri uidemus

in cūctis rebus que naturaliter gignuntur
et p̄terea si natura non est principiū gene-
randi: nō erit generatio naturalis. **V**n̄ alii
dicūt: q̄ potētia generādi: essentiā et per-
sonā dicit. sed essentiā in recto: et personā
in obliquo. sicut si dicat̄ in essentia patris.
potētia itaq; generādi nō dicit essentiā ab-
solute: sed scdm q̄ in p̄e est principiū ge-
nerandi. **A**d obiectionē aut̄ dicūt: q̄ sicut
paternitas est in tota trinitate sub altera et
altera ratōe intelligendi: sic et potentia ge-
nerandi. est enī in p̄e: ad hoc q̄ generet.
in filio: ad hoc q̄ generetur. in spūsancto
ad hoc q̄ sp̄iretur. sicut paternitas ī patre
est paternitas. sed in filio non est paterni-
tas: sed filiatio. et spūssanctus dicit̄ esse p̄-
cessio. similiter dicūt de ceteris notionabili-
bus. sic dicit sanctus tho. in. i. q. xli. arti. v
[**E**t tamē non tres omnipotētes: sed unus
omnipotēs] **I**n hoc uersu remouet errorē
non hereticorū: sed qui posset h̄re occasio-
nē ex modo loquendi in sup̄iori uersu. ex
hoc enī q̄ dictū ē omnipotēs p̄r: oīpotens
filius: oīpotens spūssanctus: putaret forte
aliquis simplex, q̄ essent tres oīpotētes ad

quod respondens dicit. **E**t tñ nō tres om-
nipotentes: sed vnus omnipotens. i. non
tres omnipotētie: sed vna omnipotentia.
Intelligunt enī ista substantiue nō adiecti-
ue: sicut dictū est supra de eterno, increato
et immenso. et tñ quīs de virtute sermoīs
dici posset: nō est sic absolute proferendū
ne aures pias offendamus. quia si dicere-
mus tres omnipotētes: forte aliqui nō in-
teligentes virtutem nominis, suspicarent
nos affirmare tres omnipotentias, uel tres
habentes tres omnipotentias. **I**ta de-
us pater: deus filius: deus spiritus sanctus.
Iste uersus cōtinuatiue et illatiue legit̃. ex
hoc enī q̃ quilibet istorū est omps ut dice-
bat̃: sequit̃ ut eorū quilibet sit deus. quia
omnipotentia nō nisi deo cōuenit: contra
impietatem arrianorū qui dixerūt q̃ solus
pater esset deus: nō aut̃ filius nec spūs san-
ctus. filium enī dicebāt esse creaturam: et
similit̃ spiritū sanctū. **E**t tñ non tres di:
sed vnus est deus. **I**n hoc uersu remouet
errorē qui posset h̃re occasionē ex modo
loquendi in supiori uersu. ex hoc enī q̃ di-
cebat̃ deus p̃r: deus filius: deus spūs sanctus.

putaret forte aliquis q̄ essent tres dī. **A**d hoc athanasius respōdens dicit. et tñ non tres dī: sed vnus ē deus. quia ut dictū ē supra in tertio uersu: nō est aliquid ī deo qđ a deitate realiter sit distinctū. vnde est necesse ut deitas ipsa que ē prīs: sit et filii, et spūssancti. imo supposito ex fide q̄ quilibet istorū sit deus rōne naturali ostēdi pōt q̄ ipsi tres sint vnus deus. quia deus dicit id qđ est oīno primū mouēs uel efficiēs et omni p̄fectione cōpletissimū. huiusmodi uero ens nō nisi vnū esse pōt: ut ostendit xii. metha. **E**t p̄terea deus dicit rem oīno elongatā ab omni potētialitate. at p̄ hoc ī plura diuidi nō pōt. ergo si deitas cōuenit pluribus ut fides dicit: necesse est ut eorū deitas sit indiuisa et vna. **D**e his tho. ī prima. q. ii. arti. ult. facit etiā ad hoc quod habet de actualitate dei. q. iii. arti. iiii. fuit tamē hoc cōueniēter inter credenda numeratū: tū quia nō omnes imo et pauci hñt huius rei demonstrationē: a quibus optet saltē p̄ fidē p̄supponi. tū quia lumen fidei est sine cōpatione certius q̄ lumē nature. et isto mō forte nō esset incōueniēs dicere

scientiā et fidem esse de eodē. inquātū scz
rebus scitis magis adheremus propter au-
ctoritatē diuinā: q̄ ppter demonstrationē
hūanā: q̄ forte habet aliquē defectū: et nō
est uera demōstratio: quīs nos illud lateat.

Ita dominus pater, dñs filius, dominus
spūssanctus. Iste uersus sicut ille: ita deus
pater: cōtinuatiue et illatiue legit̃. ex hoc
enī q̄ quilibet istorū est omnipotens deus
ut dictum ē: sequit̃ ut eorū quilibet sit do-
minus. quia qd̄ est natura inferius: natu-
raliter subiicit̃ excellentiori: p̄mo politico-
rū. et iterū scdm traditiones iurisperitorū:
qui de materia sua facit rem aliquā: natu-
raliter ē dominus illius. fecit aut̃ deus om-
nia de materia sua, imo ipse fecit ei materi-
am: et ex ea vniuersa entia: genesis. i. ex-
cellentia uero nature siue creatio rerū nō
est quid ppriū: sed cōmune toti trinitati.
ergo si pater est dñs rerū siue rōne natura-
lis excellentie, siue rōne creationis: necesse
est ut et filius eadē rōe sit dñs: similiter et
spūssanctus. Considerandū: q̄ scdm q̄ ali-
qui dicūt in hoc uersu implicite intelligit̃
articulus de creatione rerū. sed athanasius

nō videt̃ de hoc cogitasse. loquebatur enī
 contra arrianos: qui licet fere in omnibus
 errassent: nō tñ inuenit̃ aliquod ab eis ex-
 presse erratū circa creationē: sed circa rerū
 dominiū. dicebant enī q̃ solus pater esset
 dñs rerū: non aut̃ filius: nec spūsc̃tū. **De**
 creatione rerū in cōi mgr̃ et doctores li. ii.
 di. i. **Et** magis spēaliter dis. ii. **Et** inde usq̃
 ad. xx. inclusiue. **Et** tho. in. i. q. xliiii. et īde
 usq̃ ad finem. **Et** tñ non tres domini:
 sed vnus est dñs. In hoc uersu (sicut supra
 in similibus dictum est) remouet errorem,
 qui posset occasionari ex modo loquēdi in
 superiori uersu ex eo enim q̃ pater dicitur
 dñs, et filius dñs, et spūsanctus dñs: puta-
 ret forte aliquis q̃ essent tres domini. **Ad**
 qđ respondens dicit: et tñ nō tres dñi: sed
 vnus est dñs. quia excellentia siue creatio
 ratione cuius eis debet̃ dominiū nō ē plu-
 res: sed vna et indiuisa triū. ergo nō tres:
 sed vnus est dñs. **De** dominio, et de hono-
 re latr̃ie que debet̃ deo rōe domini: mgr̃
 et doc. li. iii. di. ix. et tho. in. iii. q. xxv. vbi
 dictū ē: q̃ pprie ypostasi debet̃ honor. cu-
 ius spēs distinguūt̃ scđm diuersitatē cause,

Quia sicut singulatim vnāquāq; psonam
deum ac dñm confiteri christiana ueritate
cōpellimur: ita tres deos aut dños dicere,
catholica religione prohibemur.] Isti duo
uersus suspēsiue legunt. nō enī habet pri-
mus uersus intelligentiā sine scdo. mani-
festat aut in his uersibus p auctoritatē chri-
stiane religionis q̄ i supiori uersu dixit de
vnitate dñi trium psonarū. Dicit ergo pri-
mo: quia sicut singulatim id ē singulatim.
p̄mo enī (ut dicūt) ab athanasio scriptū est
singulatim. et postea a librariis incorrecte
scriptū est singulatim. sed hodie tantū ual-
usus: ut melius putet̄ dici singulati: q̄ sin-
gulatim. Alii dicūt q̄ licet directe a singu-
lis descēdat singulatim: attñ ab eodē quis
minus directe deriuat̄ etiā singulati. Et q̄
in hoc loco cōgrue dictū ē singulatim sicut
et i psal. xxxii. qui finxit singulati corda eo-
rū. sic dicit ianuēsis in suo catholicōe. [Cō-
fiteri]. i. nō solum credere: sed etiā si opus
fuerit uerbo exteriori confiteri. alii dicunt.
[Confiteri]. id est credere. sed primus in-
tellectus melior est. quia uerbo confiteri
magis conuenit. [christiana ueritate]. id
est christianorum doctrina que uera est

uerba enī xpī nō transient, id est non defi-
 cient. math. xxiii. mar. xiii. luce. xxii. | Cō-
 pellimur | id est de necessitate obligamur.
 quia corde creditur ad iustitiā: oris autē con-
 fessio fit ad salutē. ro. x. Et iterū qui me cō-
 fitebitur: cōfitebor et ego eū corā patre meo
math. x. marci. viii. lu. iii. Et est hoc intelli-
 gendū non de necessitate absoluta: nec de
 necessitate coactionis, sed de necessitate fi-
 nis. sed de p̄cepto cōfessionis quō obliget
 dicetur infra in uersu, est ergo fides recta.
 [Dicere] id ē affirmare. phibemur enī hoc
 affirmare. et sic a cōtrario sensu iubemur
 hoc negare [catholica religiōe] id est catho-
 licorū doctrina. que p̄pter hoc dicitur religio
 q̄ uere et recte docet deū colere. cultus enī
 diuinus grece dicitur ad latrā ptinere. latine
 uero ad religionē. cultus autē infidelium non
 ad religionē: sed ad sup̄stitionē ptinet. de
 his tho. sc̄da sc̄de. q. lxxx. ubi de religione
 et. q. xciii. ubi de sup̄stitione. [prohibet] p̄-
 ma io. v. ubi dictū est: et hī tres unū sunt.
 et tñ nullibi repit̄ h̄mōi phibitio ita exp̄sse
 quēadmodū hic: ubi exp̄sse dictū est: non
 tres deos aut dños. sed unum deū ac dñm

Pater a nullo est factus, nec creatus, nec
genitus. ¶ Redit iterū ad distinctionē perso
narū. Et ostendit quō p origines uel actus
notionales distinguūtur: sc3 p non esse ab
alio. esse a patre solo, uel a patre et filio. Et
p̄mo facit hoc: sc̄do ostendit q̄ vnaqueq̄
p̄sona sit vna et nō plures. ibi: vnus ergo
pater. Circa primū tria facit. primo in hoc
uersu ostendit quō pater distinguit̄. Sc̄do
quō filius in sequēti uersu. ibi: Filius a pa
tre solo. Tertio quomodo sp̄ssanctus in
tertio uersu. ibi: sp̄ssanctus a patre et filio
dicit ergo p̄mo. ¶ Pater a nullo ē factus, nec
creatus. ¶ quia factū & creatū creatura ē. pa
ter aut̄ nō creatura: sed creator et deus est
nā et factio est p̄ductio rei de materia ex
teriori: ut fit in artificialibus. Creatio dicit̄
productio rei de nihilo ut fuit in p̄ma con
ditione rerū non q̄ illa prepositio de dicat
materiā: sed odrinē. ut sit sensus: res facta
de nihilo, id est post nihilū. ¶ Nec genitus.]
id est nec aliquo altero modo est ab alio.
accipit̄ enim in hoc loco illud nec genitus
p̄ ingenito: uel nō esse ab alio. ingenitum
enī ut habet̄ li. i. di. xiii. vno modo ē idem

q̄ nō genitum. et sic puenit spiritui sancto
 Alio modo ingenitū esse ē nō esse ab alio.
 et sic conuenit tantū patri. sed in hoc loco
 nō genitū uel nec genitū accipit̄ pro inge-
 nitovel nō esse ab alio p̄ quod pater distin-
 guitur a filio et spūs sancto quorū vterq̄ est
 ab alio. **P**ro intelligētia istorū et similium
 p̄siderandum: q̄ p̄sone diuine cū sint om-
 nino simplices seip̄s: et tamen sc̄dm mo-
 dū intelligendi intellectus humani distin-
 guūt̄ a posteriori p̄ origines sicut p̄ que-
 dam extrinseca. p̄ relatiōes aut̄ distinguū-
 tur sicut p̄ quedam intrinseca formalit̄ cō-
 stitutiuā. p̄prietates enī sc̄dm q̄ est constitu-
 tiua: precedit p̄sonam. sc̄dm uero q̄ est re-
 latio: sequitur eam. **S**ed athanasius in hac
 pte nō expressit p̄prietates: sed origines.
 numerando inter origines ingenitum, id
 est nō esse ab alio. quod patri tantū puenit
 et hoc forte fecerat: quia origines. intelli-
 gunt̄ ut quedā extrinseca: que cōit̄ nobis
 notiora sunt q̄ intrinseca. uoluit itaq̄ ma-
 nifestare nobis p̄sonas p̄ ea q̄ nobis magis
 nota sūt. de his tho. l. i. d. xxvii. s̄z melius
 in. i. pte. q. xl. ar. ii. ubi de his multa bona.

Illius a p̄re solo est: non factus: nec creatus sed genitus. **O**stēdit quō filius p̄ originē p̄p̄riā distinguat̄ a p̄re et sp̄s sancto. dicit ergo p̄mo [filius a p̄re solo est] p̄ hoc q̄ est a p̄re: habet q̄ nō sit pater. et p̄ hoc q̄ est a p̄re solo: habet ut aliter sit a p̄re q̄ sp̄s ritus sanctus [nō factus. nec creatus] quia factū et creatū creatura est. filius aut̄ nō creatura: sed creator et deus est: ut patet ex supradictis. **S**ed genitus [id est ab eo solo dei tate h̄ns. quia cū aliquis est ab aliquo uno habēs eius naturā: ab eo dicit̄ gigni. sic enī fieri uidemus in cūctis rebus que gignunt̄ modū autē istius diuine generatōis, nō est qui explicare ualeat. est enī ineffabilis: ut propheta ait. generationē eius quis enarrabit. q̄si dicat nullus. ysa. liii. scimus itaq̄ q̄ genitus sit, s̄z quō genitus sit: nescimus sic dicūt ambro. et magister li. i. di. ix. sed a modernis doctoribus multa addita sunt ad explicationē huius diuine et ineffabilis generationis. que mihi uidentur magis laboriosa: q̄ fructuosa. legi enī et relegi eorū dicta. et tandem nihil certū in eis inueni: p̄ter illud **A**mbrosii. licet scire q̄ sit natus

nō licet discutere quō natus sit. **Q**ui autē uoluerit uidere dicta doctorū de p̄essione utriusq; p̄sone. i. quō differenter p̄cedant filius et spūssanctus: uideat eorū scripta li. p̄mo disti. iiii. et p̄cipue dis. ix. et inde usq; ad xiii. inclusiue. et tho. de his rebus sc̄p̄sit multa in p̄ma pte. q. xxvii. et. q. xxxv. et inde usq; ad questionē xxxvii. inclusiue.

Spiritussanctus a patre et filio nō factus, nec creatus, nec genitus: sed p̄cedens iostēdit quō spiritussanctus p̄ p̄priā originem distinguat a patre et filio. **D**icit ergo p̄mo [spūssanctus a patre et filio]. p̄ hoc q̄ est a patre: habet q̄ nō sit pater. et p̄ hoc q̄ est a filio: habet q̄ non sit filius. p̄ hoc uero q̄ est a patre et filio simul: habet ut nō possit dici natus uel genitus. ut dicit in illa particula nec genitus. **N**ec est dicendum q̄ fuerit a patre solo, uel a patre p̄ filium, ut dixerūt aliqui grecorū: sed a patre et filio ut habet ueritas et ecclesia latinorum. de his magister et doctores li. p̄mo di. xi. et tho. in p̄ma. q. xxxvii. ar. ii. [Nō factus nec creatus. quia factū et creatū ut dicebat: creatura est. spūssanctus ut supra ostensum ē: c. i.

nō creatura: sed creator et deus est. **[**Nec
genitus] p̄batur hoc ex eo, q̄ est a patre et
filio simul. quia nullus ē natus uel genitus
duorū nisi patris et matris. nō est aut̄ in di
uinis aliqd̄ tale suspicandū. non est ergo a
patre et filio ut natus uel genitus. sic dicūt
auguf. et mgr̄ li. i. di. xiii. in p̄ncipio. **[**Sed
p̄cedens] .i. quodā alio modo q̄ natus uel
genitus. p̄cedere enī cōmune est ad omēs
modos originis. **E**t qm̄ processio spūssan-
cti innoīata erat: nominat̄ nomīe cōmuni
et dicūt processio. et spūssanctus p̄cedens.
de quo scimus q̄ p̄cedit a patre & filio, nō
sicut natus uel genitus: sed quomō aliter
procedit. i. que sit specifica et prop̄a diffe-
rentia istarū processionū nescimus. sic au-
guf. et mgr̄ li. i. di. xiii. q̄uis circa hoc a do-
ctoribus modernis multa fuerint addita. ī
quibus nihil certū inuenies p̄ter illud aug.
filius p̄cedit quō natus. i. quō in nobis fili-
us nascit̄ de patre. est tñ differentia in hoc
quia filius in diuinis totā substantiā habet
a patre. sed in nobis p̄tem sube sc̄z materi-
am habz a matre. spūssanctus (inquit aug)
procedit quō datus. i. quomodo in nobis

procedit datū uel donatū ex p̄cordia duorū: donatoris sc̄z et donatorii. vnde augu. et mgr̄ li. i. di. xviii. sicut natū esse est filio a patre esse: ita spiritui sancto donum dei esse: est a patre et filio p̄cedere. eadem ratione dicat̄ q̄ filius sit uerbum et q̄ p̄cedit quō uerbū: nō aut̄ spūscūs. uerbū enī nō a duobus: sed ab vno et p̄ceptū et platum est. ita et filius nō a duobus sicut spūscūs sed a solo patre. et concipit̄ et profertur. i. producit̄. sic sentit magister li. i. di. xxvii. ubi dicit: q̄ eo filius quo uerbū. et eo uerbum: quo filius. id est ea p̄prietate que est filius: est uerbum et ecōuerso. **S**ic etiā sanctus tho. in p̄mo scripto disti. x. arti. v. ad primū. et disti. xiii. arti. ii. in pede. sed alibi multa de his rebus sc̄p̄serat. ab aliis quoq̄ doctoribus multa et varia sc̄pta sunt. ego etiā cum eis aliquando deceptus aliq̄ dixi que nollem me dixisse. **S**ed occasione predictorū dubitabit aliquis p̄ quid p̄sone & p̄sonales proprietates realiter distinguūt̄ cōmuniter inoleuit dici: q̄ p̄ oppositionē relatiuam. sed huic obstat que processio, id est p̄prietas spiritui sancti nō opponit̄ paternitati nec filiationi: a quibus realiter

c. ii.

distinguit. quia si opponeres eis: spūscūs
esset pater uel filius. nihil enī opponit pr-
nitati nisi filatio. nec filiationi nisi prnitas
vnde videt mihi dicendū sicut alias dixerā
q̄ p̄sone et p̄sonales p̄prietates seipsis et
nō aliūde realiter distinguūtur. et tñ quia
altera est ratio intelligendi p̄sonā et p̄prie-
tatē. intelligit enī p̄sona ut quid cōstitutū
& p̄prietetas ut quid cōstituēs: dici debet q̄
q̄tū ad modū intelligēdi p̄sone distinguūt
p̄prietatibus: p̄prietates uero seipsis. ¶

UNus ergo pater, nō tres patres: vnus fi-
lius nō tres filii: vnus spūsanctus, nō tres
spūsancti. ¶ Ostēdit q̄ vnaqueq; p̄sona sit
vna et nō plures: remouēs errorē eorum
qui dixerūt q̄ in deo essent plures patres,
plures filii, et plures spūsancti. ¶ Dicit ergo
p̄mo. [Nō tres patres]. i. nō plures patres
ponit enī numerus determinatus p̄ inde-
terminato: sicut ibi. nō solū septies: sed et
septuagesies septies. i. quociēscūq; peccau-
rit. mat. xviii. ita hic cū dicit nō tres: intel-
ligit nō plures. contra eos qui dixerūt q̄ i
deo essent duo patres. quia scdm̄ eorū as-
sertionē pater erat pater filii. et filius pater
spūsancti. qđ ex p̄dictis patet esse falsum

quia spūssanctus nō pcedit quō natus: s; quō datus uel donatus.] **N**on tres filii. i. nō plures ut de patre dictū. est contra eos qui i deo dicunt esse plures filios propter hoc q; filius erat filius patris. et scdm eos spūssanctus filius filii, uel patris et filii. sed ostendit hoc esse falsum ex modo pcedendi spūssancti. qui ut dicebatur nō procedit quō natus: sed quō datus.] **N**on tres spiritus sancti. i. non plures. ut de patre et filio dictum est: cōtra eos: qui in deo dicūt esse tres spūssanctos: ppter hoc q; quelibet psona pōt dici spūssanctus. et patet eos errare. quia spūssanctus scdm q; ē nomē essentialē nō multiplicat. sicut nec deus, nec aliqd essentialē. sed sicut deus sic et spūssanctus ut est quid essentialē nō est nisi vnus. **V**nde necesse ē dicere q; spūssanctus siue accipiat essentialiter siue psonaliter: nō sit nisi vnus. quia psona spūssancti nō est nisi vna: et deitas nō est nisi vna. **S**ed in hac trinitate nihil p̄us aut posterius: nihil maius aut minus: sed tote tres p̄sone coeternae sibi sunt et coequales.] **I**n hoc uersu sub qdā generalitate excludit oēs errores

c. iiii.

arrianorū. qui quī diuersimode errassent
om̄s tñ sui errores reducunt in hec duo q̄
in diuinis p̄sonis esset aliquis ordo priori-
tatis aut dignitatis. **Q**uibus athanasius ob-
uiare uolens primo ponit duplicē ueritatē
dicens: **[Et in hac trinitate nihil prius aut
posterius: nihil maius aut minus]**. i. ī hac
trinitate non est aliquis ordo durationis,
quo vnus sit prius altero. nec aliquis ordo
dignitatis quo vnus sit melius altero. **C**on-
sequenter manifestat ueritatē et primo pri-
mū: dicens. **[Sed tote tres p̄sone coeternae
sibi sunt]**. i. om̄es tres p̄sone eiusdem eter-
nitatis sunt: sicut eiusdē essentie et eiusdē
esse: cuius p̄prietas ē eternitas. sicut dictū
est supra in illo uersu: eternus p̄r. in et̄ni-
tate uero nō dat̄ ordo p̄oris et posterioris: is
cū sit tota simul ut boecius dicebat. **E**t rōe
etiā ostendit̄ ex hoc: q̄ res oīno īmobilis ī
successiōe esse nō est possibile. **C**onfirmat̄
hoc: quia huius ordo nō pōt dari ex parte
nature: cū eadē numero sit natura triū per-
sonarū. nec ex pte p̄prietatis: quia relatiua
simul esse dicunt̄. **[Et coequeles]**. i. eiusdē p̄-
fectiōis sic eiusdē deitatis q̄ p̄sonis diuinis

est causa omniū pfectionū. immo est ipsa
pfectio. nō est itaq; in hac trinitate aliquis
ordo pōritatis nec dignitatis: contra arria
nos ut supra. **S**ed p̄siderandū q̄ quis ī hac
trinitate nō sit aliquis ordo prioritatis nec
dignitatis: ibi tamē est ordo originis: quo
vnū dicit̄ esse ab alio. qui sc̄dm augu. dici-
tur esse ordo nature. **D**e his mgr̄ et docto-
res li. i. dis. xx. et tho. in p̄ma. q. xlii. ar. iiii.
Et aduertendū hoc nō esse speciale in deo
qm̄ et in creaturis inueniū. subiectū enī et
passio simultanea sunt. et neutrū eorū est
prius altero: nisi forte sc̄dm rōnem intelli-
gēdi. cum hoc tamē stat ut passio sit a sub-
iecto: et non econuerso.

Ita ut p̄ oīa sicut iam supradictū est: et
vnitas in trinitate, et trinitas in vnitate ue-
neranda sit. **C**oncludit ex supioribus p̄po-
sitū. **E**t p̄mo id qđ p̄posuit de vnitate et tri-
nitate ī tertio uersu ubi incipiebat tractat̄
Secundo id qđ p̄posuit de necessitate fidei
trinitatis in p̄mis duobus uersibus ad p̄he-
miū p̄tinētibus. hoc facit in sequēti uersu.
ibi: **Q**ui uult ergo. **D**icit ḡ p̄mo. **E**t vnitas
in trinitate, et trinitas in vnitate uenerāda
sit. i. vnus in tribus, et tres in vno ut supra
c. iiii.

in tertio uersu ubi in summa dictū est: q̄
nec trinitas nec aliquid aliud est ī deo qđ
deus nō sit: imo et qđ deitas nō sit. et q̄ ī-
fideles qui putāt se deū uenerari sine trini-
tate nullum deū uenerant. quia nullus est
deus sine trinitate. **V**lterius dicebat q̄ hu-
ius ineffabilis vnitatis in deitate cū trinita-
te p̄sonarū: nō esset in vniuerso aliquid oī-
no simile. sed poterat qui uellet huius rei
fingere aliqd simile. **P**ostremo addebatur
nihil esse qđ de deo diceret p̄prie. i. scđm
omnes p̄prietates nominū. predicamus tñ
multa de deo reiecta omni imp̄fectione et
retento eo q̄ simpliciter p̄fectionis est.

Qui vult ergo saluus esse: ita de trinita-
te sentiat.] Concludit q̄ ī primis uersibus
ad p̄hemīū p̄tinētibus p̄posuit de necessi-
tate fidei: nō quidē in toto. hoc enī faciet ī
fine totius p̄salmi: sed in p̄te sc̄z necessita-
tē fidei de trinitate que ibi erat implicite:
sicut p̄ticulare in v̄li. in necessitate enim fi-
dei: necessitas fidei de trinitate includitur.
de q̄ in sup̄ioribus dictū est. **S**ed necē-
ariū est ad eternā salutem: ut incarnationē
quoq; dñi nr̄i iesu chr̄sti fideliter credat.]
Prosequit̄ de fide hūanitat̄s chr̄sti .i. de
articulis ad humanitatē chr̄sti p̄tinētibus

et etiā de duobus ptinentibus ad deitatē.
Et pmo in hoc pmo uersu p modum phe
 mii exhortat nos ad habendum fidem de
 christo. **S**cdo psequit in sequēti uersu. ibi
Est ergo fides recta. **D**icit ergo pmo. **[Sed**
 necessariū est] nō necessitate absoluta, nec
 necessitate coactionis: sed necessitate finis
 sicut in pncipio dictum est. **[Ad eternā sa**
 lutem]. i. que nunq̃ finiet. non enī accipit
 hic eternū sicut deus dicit eternus: eterni-
 tate que est tota simul ut prius diximus.
[Salutem.] que scz hominē facit saluū. i. li-
 berū ab omni infirmitate aīe et corporis. ut
 prius dictū est. **[Incarnationē]**. i. humani-
 tionē. sicut enī caro aliquā pro tota hūanita-
 te uel toto homine, ut ibi: uerbum caro fa-
 ctum est: ita incarnatio p tota hūanatione
 accipit: ut hic. **[Quoq̃]**. i. etiā quasi dicat
 nō solum est necessariū ad eternā salutem
 hīe fidem de trinitate de qua dictū ē: sed
 etiā est necessariū hīe fidem de incarnatio-
 ne de qua dicere pperamus. **E**st enī illud
 quoq̃ cōiunctio copulatiua. **[Dñi nr̃i iesu**
 christi]. i. que dicit esse dñi nr̃i iesu chri-
 sti. sicut termini: nō est enī incarnatio ter-
 minata ad patrē, nec ad spiritū sanctū: sed

ad filium: qui dicitur esse persona domini nostri
iesu christi. et tamen incarnatio totius trinita-
tis est sicut principii. fuit enim facta a tota tri-
nitate. nam et humanitas christi a tota trini-
tate facta est: et uerbo dei copulata. respectus
tamen unionis cum sit aliquid creatum: non est in
uerbo: sed in humanitate. per hoc enim quod huma-
nitas refertur ad uerbum sicut natura ad sup-
positum. et uerbum refertur ad humanitatem si-
cut suppositum uel hypostasis ad naturam. **D**e
his magister et doc. li. iii. di. i. scilicet magis directe
dis. ii. et tho. in. iii. pte. q. iii. ar. iiii. et dein-
ceps. et. q. iiii. v. et. vi. **S**ed circa christi no-
mina hic posita considerandum: quod dei filius spe-
cialiter dicitur dominus noster ratione redemptionis.
redemit enim nos a diabolo, a pena, et a pec-
cato. ut habetur li. iii. di. xviii. et xix. et tho.
in. iii. q. xlvi. **S**ed de his planius infra in
uersu: qui passus est pro salute nostra. **I**llud autem
nomen iesus: fuit nomen proprium hominis imposi-
tum ei ab angelo. luce. i. nomen uero christus
nomen est dei filii secundum quod in deitate et hu-
manitate subsistit. qui hebraice messias, gre-
ce christus, latine dicitur unctus. **E**x his se-
quitur quod predicta deitas et humanitas de chri-
sto proprie dici valeant. sed de iesu proprie

dicuntur humana. diuina uero non nisi per con-
 cationem idiomatum. De his nominibus damasce-
 nus et magister et doctor. li. iii. di. vii. **[E]**ideliter cre-
 datur. i. non aliter quam fidelium ecclesia eam credit.
 ut dictum est in principio: et iterum dicitur in fine
 qui uero eam aliter credit: nullam habet fidem
 ut dictum fuerat. **[E]**st ergo fides recta: ut
 credamus et confiteamur: quia dominus noster
 iesus christus dei filius deus et homo est.]
Posita parte perhemiali in superiori uersu quan-
 tum ad hanc partem de fide incarnationis: in
 hoc uersu incipit eam tractare. **E**t primo pre-
 mittit dominum nostrum iesum christum dei fili-
 um esse deum et hominem. unde dependent
 omnes articuli ad incarnationem pertinentes. **S**e-
 cundo persequitur de eis in sequenti uersu. ibi:
Deus est ex suba patris. dicit ergo primo. **[E]**st
 ergo. **I**stud ergo non illatiue: sed inchoatiue
 legitur. non enim precedit unde hoc inferri di-
 casur. **[F]**ides. i. actus fidei uel res pertinentes
 ad fidem. accipitur enim in hoc loco fides per actu
 fidei, qui est credere uel profiteri ea que pertinent
 ad fidem: uel per ipsis articulis pertinentibus
 ad incarnationem. **[R]**ecta ut corde credat: &
 ope confiteatur. corde enim creditur ad iustitiam: et

ore cōfessio fit ad salutē. **R**o. x. habet itaq;
vtrūq; recta fides. et ubi alterū deest: recta
fides nō est. ut hic athanasius satis exp̄sse
dixerat. **E**t confiteamur. **P**receptū de cō
fessione fidei affirmatiuū est: et ea rōne nō
obligat ad semp: sed p̄ tempe determinato
qd̄ urgentē inducit necessitatem: qñ sc̄z p̄
omissione huius cōfessionis subtraheretur
honor debitus deo. uel esset utilitas proxi
mis impēdenda. puta si quis interrogatus
de fide: taceret. et ex hoc crederet̄ uel q̄ n̄
h̄ret fidem: uel q̄ fides nō esset uera, uel a
liqui p̄ eius taciturnitatē auerterent̄ a fide
In his casibus cōfessio fidei est de necessita
te salutis. sic dicit sc̄s tho. sc̄de sc̄de. q. iii.
ar. ii. in pede. **Q**uia. **I**stud quia nō ponit̄
causatiue: sed cōtinuatiue et cōiunctiona
liter. ut sit sensus [quia]. i. q̄. cuius simile ē
illud: credo q̄ redemptor meus uiuit. **Iob**
xix. **D**ñs noster iesus christus] **D**e his nō
bus. **E**t cur christus specialiter dicatur dñs
noster: dictum est in supiori uersu: deus
et homo est. **I**n his uerbis virtute cōtinen
tur omnes articuli ptinentes ad incarnati
onē. ex hoc enī q̄ dei filius deus et hō est

cōcedimus, imo et necesse est cōcedere q̄
 deus uel dei filius cōceptus fuerit de spiri-
 tusancto natus ex maria uirgine, mortuus
 sepultus: et q̄ descēderit ad ima: q̄ resur-
 rexit tertia die: q̄ ascenderit ad celos: et
 q̄ in fine sc̄li ueniet iudicare uiuos et mor-
 tuos. **H**ec omnia dicunt de filio dei, nō ra-
 tione p̄sone, nec rōne deitatis: sed ratione
 hūanitatis. quod ex iam dicendis manife-
 stius fiet. **S**ed occasiōe predictorū forte du-
 bitaret aliquis. uidet̄ enī forte alicui sc̄dm
 predicta numerari octo articulos p̄tinētes
 ad incarnationē: sc̄z isti septem: et ille. dei
 filius et homo est. qui ut dicebatur uirtute
 cōtinet alios articulos. **D**icendū q̄ genus
 nō ponit in numero cū specie. homo enī
 et petrus nō sunt duo: sed vnus homo: et
 animal et homo nō duo: sed vnū aīal esse,
 dicunt̄. ita in p̄posito ille articulus qui vir-
 tute cōtinet alios: nō ponit in numero cū
 eis. ipse enī et septē in eo contēti nō sunt
 octo: sed septē articuli. **D**eus est ex
 substantia patris ante secula genitus: et
 homo est ex substātia matris in seculo na-
 tus. **M**anifestat quod in superiori uersu

proposuit. **E**t p̄mo prosequit̄ articulos p̄ti-
nentes ad christi humanitatē. **S**ecundo in-
terponit duos articulos de p̄tinentibus ad
deitātē. ibi: **A**d cuius aduentū. **C**irca p̄mū
primo in hoc uersu implicite proponit du-
os p̄mos articulos de cōceptione et natiui-
tate christi ex uirgine. **S**ecūdo manifestat
hoc in sequēti uersu. ibi: p̄fectus deus. **T**er-
tio p̄sequitur de reliquis quibz articulis ad
humanitatem christi p̄tinentibus. ibi: **Q**ui
passus est. **D**icit ergo p̄mo. **[D**eus ē ex sub-
stantia patris]. id est ex substantia p̄re: uel
ex patre cū quo est eiusdem substantie. sic
dicit magister li. i. dist. v. uel ex substantia
patris. i. a patre accipiens substantiā. sic di-
cit sanctus tho. eadem di. q. ii. ar. i. ī pede
Et in p̄ma pte. q. xli. art. iii. ī pede. p̄r itaqz
diuinus indiuisibilis existens: generādo fi-
lium nō transmisit ptem: sed totā substan-
tiam cōmunicauit: ei remanēte distinctōe
solum scdm originem uel proprietatem re-
latiuā. **[A**nte secula genitus]. i. ante tēpa,
uel mundi creationē. seculum enī et p vi-
ta: et p quolibz spacio tempis accipit̄. **[u**el
ante secula genitus]. i. ab eterno uel ī eter-

nitate. que cū aliter non potuit planius ex
 plicari: dixit ante secula: et tñ in eternitate
 nec ē ante nec post. [Ex substantia matris]
 .i. ex substantia a matre ad generationē p̄-
 paratā. non enī formatū est corpus christi
 ex aliqua substantiā q̄ actu esset pars virgi-
 nis scđm q̄ aliqui simplices putant: sed ut
 damascenus dicebat ex purissimis sangui-
 nibus. i. ex sanguine deputato p̄ naturalē
 separationem sanguinis menstrui. quātum
 enī ad principiū materiale non ex alio for-
 matū est corpus christi: q̄ et reliqua corpa
 humana. sed q̄ntū ad principiū actiū lon-
 ge aliter se habuit. fuit enī formatū non p̄
 rōnē. i. virtutē seminalē sicut ceteri hoīes
 sed virtute spūssancti. i. virtute dei qui di-
 cit̄ spūssanctus. [In seculo .j. in hoc mūdo
 uel post mundi creationē: uel in tempore
 [Natus.]p̄mo in vtero: iuxta illud: qđ ī ea
 natū est: de spūsancto ē. math. i. Scđo fuit
 natus ex vtero in bethlem iuda. mat. ii. et
 luce. ii. p̄ma natiuitas in cōi sermone p̄sue-
 uit dici cōceptio: altera uero absolute dici
 inoleuit natiuitas. ex quibus ptz athanasīū
 ī hoc loco implicate p̄posuisse duos p̄mos

de p̄tinentibus ad incarnationē, sc̄z primū
articulum de cōceptione: et secundum de
natiuitate ch̄risti ex virgine. **S**ed de his et
de reliquis in hoc uersu cōtētis: magister
et doctores li. iiii. di. iiii. et di. iiii. **E**t sanctus
tho. in tertia parte. q. xxxi. et inde usq; ad
questionē xxxv. inclusiue. **P**erfectus de-
us p̄fectus homo. ex anima rōnali et hūa-
na carne subsistens. **M**anifestat quod p̄-
posuit. **E**t p̄mo manifestat ea que p̄tinent
ad ueritatē humanitatis. **S**ecundo ea que
p̄tinent ad vnitatē suppositi uel p̄sone. ibi
qui licet deus sit. **C**irca primū dupl̄r mani-
festat ueritatē nature humane. p̄mo ex su-
is principiis. sc̄do ex compatione eius ad
deitātē in sequenti uersu. ibi: equalis patri
Dicit ergo primo. **P**erfectus deus. **I**quia de-
us nō habet p̄tem et p̄tem: cū sit indiuisi-
bilis et per se deus, id est ex seipso tātum
constans: et p̄ seipsum omnia potens. ut
habetur in libello de causis p̄positione vi-
cesima. **V**nde ē necesse uel q̄ nō sit deus:
uel q̄ sit p̄fectus deus. est autē deus: ergo
est perfectus deus. **P**erfectus homo. **I**hoc
probat p̄ illud quod sequit̄. est enī essentia

hominis pfecta ex anima rōnali et carne,
 id est corpe. et hoc est qđ dicit ex aia rōna
 li et carne subsistens, id est existens uel cō
 stans. nō qđ subsistētia christi sit ex anima
 et carne sicut in ceteris hominibus in qui
 bus subsistentia. i. psonalitas causat ex vni
 one aie et corporis. impropria itaq; ī hoc
 loco illud nomē subsistēs. **Pro** maiori isto
 rum intelligentia considerandū: qđ dei fili
 us cū natura humana assumpsit eius cōdi
 tiones naturales: etiā si ad defectū pertine
 rent: exceptis fomite et ignorantia que p
 pterea nō assumpsit: qđ sue pfectioni repu
 gnarent: scilicet plenitudini gratie et sapi
 entie. **De** his magister et doctores li. iiii. di.
 xv. et tho. in tertia. q. xiiii. et. xv.

Equalis patri scđm diuinitatem: minor
 patri scđm humanitatē] manifestat uerita
 tem ppositā p compationē ad deitatē. **Et**
 dicit pmo. [Equalis patri scđm diuinitatē]
Omīs enī pfectio diuina ut supra dicebat
 se tenet ex pte deitatis. vnde est necesse vt
 sicut in deitate: sic et in omni pfectione sit
 eq̄lis patri cōtra arriū: qui dicebat qđ xpūs
 in pfectiōe esset minor patre. **Minor** prē

scdm humanitatem. Id est scdm pfectiones humanitatis: cuiusmodi sunt virtutes sapientia, et similia. quia sicut humanitas minor est deitate: ita pfectio humana multo minor est sine compatione q̄ pfectio diuina. De huius pfectionibus quantū ad intellectum, id est de sapientia christi creata mgr et doctores l. iii. d. xiii. et xiiii. et thomas in. iii. q. ix. et inde usq; ad. q. xiii. inclu siue. ubi triplex distinguit scientia anime christi. beata: indita: et expimentalis. De potentia anime christi agit. q. xiiii. de aliis uero habitibus aīe christi: magister et doctores. l. iii. dist. xxiii. et inde usq; ad xxv. inclusiue. et tho. in tertia. q. vii. et viii.

QUia licet deus sit et homo: nō duo tñ s; vnus est christus. Manifestat ueritatē q̄ntum ad vnitatem suppositi uel persone. et p̄mo p rōnem. scdo p exemplū. ibi: nam sicut aīa rōnalis. Circa p̄mū tria facit. p̄mo dicit q; christus nō debet dici duo: s; vnus christus. Scdo ostendit q; nō sit vnus p cō uersionē nature in naturā in sequētī uersu ibi: vnus aut. Tertio ostendit q; nec p p̄fusione sube. ibi: vnus oīno. Dicit ergo p̄mo

[Qui licet deus sit et homo nō duo tamē]
 id est licet christus sit deus et homo: nō tñ
 est duo, id est due p̄sone: cōtra nestorium
 hereticū qui dicebat q̄ in christo essēt due
 p̄sone. **D**e quibus mgr̄ et doctores l. iii. di
 stin. v. et vi. et tho. in. iii. q. iii. et etiā. q. ii.
Et sicut christus nō est duo masculine: id
 est due p̄sone: ita nō est dicendū q̄ sit duo
 neutraliter, id est due nature. est enī chri-
 stus deus et deitas. et est homo: sed nō est
 humanitas. predicat̄ itaq; de christo deitas
 in cōcreto et in abstracto: nō sic est de hu-
 manitate que predicat̄ in cōcreto: nō autē
 in abstracto. **E**t eadē rōne nō est dicēdū q̄
 sit ali⁹ et ali⁹: nec aliud et aliud. ali⁹ enī
 masculine dicit diuersitatem in supposito
 uel in p̄sona. et aliud neutraliter in natura
 uel ī natura simul et supposito. nō ē ergo
 dicendū q̄ christus sit duo. quia nec p̄ueit
 dici duo masculine: nec duo neutralit̄. **D**e
 his docto. l. iii. di. vi. **E**t tho. in. iii. q. xvii.
 arti. i. **S**ed de v̄nitate p̄sone christi. q. ii. ar.
 v. et vi. **S**ed vnus est christus, v̄nitate sci
 licet p̄sone: sed nō nature. **E**st enī vnus
 masculine: id est vna p̄sona: non tamē est

vnū neutraliter .i. vna natura: sed est due nature. qđ intelligendū est cōiunctim: nō aut diuifim. sicut homo dicitur corpus & aīa cōiunctim: nō diuifim. Pro maiori istorū intelligētia cōsiderandū qđ quīs psona christi in se simplex sit: est tñ cōposita scđm qđ duplicē habet rōnem subsistendi .i. scđm qđ in duabus subsistit naturis. in deitate scđ et humanitate. **De his magister et doctores libro. iiii. di. v. et tho. in. iiii. q. ii. ar. iiii.**

QUis aut nō cōuersione diuinitatis ī carnē: sed assumptione humanitatis in deū.] In hoc uersu pmo negatiue dicit qđ christus nō est vnus p cōuersionē diuinitatis ī carnem/ sicut alimentū efficit vnū cum eo qđ nutrit. nō enim erat hoc possibile: cū deitas sit purus actus et oīno immutabilis: s; est vnus ut dicit p assumptionē humanitatis in deum. .i. p hoc qđ dei filius assumpsit humanitatem. p hoc enī factū est: ut christus esset deus et homo. et esset vnus. id ē vna psona. sed magis hoc apperietur in sequenti uersu. **Q**Uis omnino non cōfusione substantie: sed vnitae persone.] In hoc uersu primo affirmatiue dicit, qđ

christus est vnus oīno, id est oīno vna psona. nec pōt dari maior vnitas psonalis. est enī psona christi psona diuina: que oīno est indiuisibilis et vna. q̄uis scdm rationē subsistendi ut dicebat: possit dici cōposita. et tamē hoc nihil detrahit de vnitate psonali. **C**onsequenter negatiue dicit. **[Nō cōfusione substātie].i.** essentie. sicut elemēta dicunt vñū in mixto. **T**ertio dicit affirmatiue. **[Sed vnitate psonae].i.** p hoc q̄ i christo nō due: sed vna ē psona deitatis et humanitatis. **D**e his mgr̄ et doctores li. iii. dis. vi. et vii. et tho. in. iii. q. ii. ar. v. et vi.

NAm sicut aīa rōnalis et caro vnus ē homo: ita deus et homo vnus est christus. **[I**n hoc uersu manifestat ueritatē p exemplum. et est similitudo in hoc: q̄ sicut ex aīa rōnali et carne vnus est homo. i. vna ē persona hominis et nō plures: ita deus et homo vnus est christus. i. vna et non plures est dei et hoīs psona que christus est. **E**t tñ est dissimilitudo triplex, uel quadruplex. **P**rimo in hoc: q̄ ex anima et corpore resultat aliqua vna natura. **S**cdo in hoc q̄ in ceteris hominibus ex vniōe anime et
d. i.

corpis resultat et cauiatur psona. **T**ertio, quia nec aia nec corpus est aliq̄ nata cōpleta. **Q**uarto: quia neutrū istorū ē aliqd̄ subsistēs. esset aut̄ oīno simile si p possibile uel impossibile poneret̄ q̄ aia esset aliqd̄ subsistēs ad modū diuinitatis. et corpus aliq̄ natura cōpleta ad modū hūanitatis. et cū hoc esset subsistēs in aia et corpe sicut ī deitate et hūanitate subsistit. et tñ nihil tale ē in rerū natura p qd̄ exemplificari ualeat vnio psonalis deitatis et humanitatis in christo.

Vi passus est p salute nostra: descendit ad inferos: tertia die resurrexit a mortuis. Prosequit̄ de aliis quinq; articulis ad hūanitatē christi ptinentibus. Et in hoc uersu ponit tres articulos. scz: de passione: de de scensu ad inferos: et de resurrectione. **D**icit ergo p̄mo. [Qui passus est p salute nostra] Passio christi multipliciter fuit causa nostre salutis. **P**rimo p modū meriti. fuit enī data gratia christo homini n̄ solum sicut singulari psonae: sed etiā sicut capiti totius ecclesie: ut scz ab ipso redundaret ad mēbra et ideo opera christi ita erāt meritoria sibi et membris: sicut opera alterius hominis in

grā p̄stituti sibi soli meritoria sunt. **F**uit secundo passio christi causa nostre salutis p̄ modū satisfactionis. fuit enī sufficiens imo et sup̄abundans recōpensatio p̄ peccatis. i. p̄ offensa omniū pctōr̄: et p̄mi homis: et totius generis humani. prima ioh. ii. **F**uit tertio passio christi causa nr̄e salutis p̄ modū sacrificii. fuit enī oblatus et immolatus in cruce ut nobis deū pacificaret. ephe. v. **E**t iterū reconciliati sumus deo p̄ mortē filii eius. roma. v. **F**uit quarto passio christi causa nostre salutis p̄ modū redemptionis quia ille dicit̄ redimere: qui precio oblato liberat aliquē a seruitute. christus aut̄ oblato precio sue vite corporalis: liberauit hominē a seruitute peccati, pene, et diaboli. uel forte ista dicta sunt inscripta p̄ similitudinē: et nō p̄ proprietatē. sicut cū aliquis liberat aliquē a morte uel a pena: dicitur eū redemisse a morte uel a pena. **Q**uinto et ultimo dicit̄ passio christi cā nostre salutis p̄ modū cause efficientis: nō p̄ncipalis sed instrumētalis. opabatur enī diuinitas p̄ hūanitātē christi quasi p̄ instrumentū et organū quoddā. sed iste modus minus itelligibilis est q̄ alii: quī sic dixerit sanctus tho. d. ii.

Sed considerandū q̄ passio christi fuit cau-
sa salutis totius generis humani quātū ad
sufficiētiā: non aut quantū ad effectū uel
efficaciā. multi enī sunt qui salui nō fiunt.
mat. vii. **U**lterius considerandū q̄ esse re-
demptorē, p̄priū fuit christi inquātū erat
homo. ille enī dicit p̄prie redimere qui de
suo soluit preciū redemptiōis. christus aut
homo p̄ redemptione nr̄a obtulit deo pro
priū sanguinē et vitā corporalē. **D**e his omī
bus mgr̄ et doctores li. iii. dis. xviii. et xix.
Et tho. i. iii. q. xlviii. **S**ed ex his orit̄ dubiū
utrū purus homo potuit satisfacere p̄ pec-
cato p̄mi hominis et totius generis hūani
Aliqui dicunt q̄ sic. quia passio christi fuit
meritoria rōe caritatis que potuit homini
puro cōicari: ut dicunt. **S**ed sanctus tho. i.
iii. pte. q. p̄ma ar. ii. ad p̄mū dicit q̄ purus
homo sufficiēter & p̄fecte nō potuit satisfaci-
cere. quia nullum bonū creature (ut dicit)
potuit p̄fecte recōpēsare offensam diuinā,
et damnū illatū. i. detrimentū hūane natu-
re. et hoc uidet̄ p̄babilius. quia satisfactio
pure creature nō est p̄fecta recōpēsatio cū
nō ex se: s̄ ex acceptōe eius qui offensam

passus est habet ut recompensare possit et
 offensam, et damnū illatū. **V**lterius dubiū
 est utrū quęcunq; passio christi sine morte
 fuerit sufficiens satisfactio p peccato pmi
 hominis et totius generis hūani. **A**d hoc
 dicif q qntū ad sufficientiā quelibet passio
 potuit sufficere cū esset infiniti pccii. ex eo
 q erat passio dei. sed quantū ad deputatio
 tionē nulla passio preter mortē potuit esse
 sufficiens satisfactio. quia hec et nō alia fu
 it a deo deputata p redemptione generis
 humani. sic dicit sanctus tho. in qdlibetis
 qdlibeto. ii. q. i. ar. ii. **[D**escēdit ad inferos]
 nō scdm deitatē. quia deitas oīno immo
 bilis est. nec scdm corpus. quia corpus ī se
 pulchro remansit. sed fuit huius descēsus
 scdm animā: et hoc motu cōtinuo uel di
 screto p uoluntate sua: scdm q et āgelus
 moueri pōt. **C**onsiderandū q ī inferno di
 uerse sunt ptes. locus scz dānatorū puero
 rū purgatorii, et locus sanctorū patrū: qui
 alias dicif sinus abrahe: alias limbus. i. su
 plices, uel supma pars inferni. **D**e his par
 tibus inferni tho. planius q̄ alibi in. iii. scri
 pto di. xxii. q. ii. ar. pmo sub ar. ii. in pede
 d. iii.

descēdit ergo aīa christi ut cōiter teneat in
primā ptem inferni. sed sanctus tho. i. iii.
q. lii. dicit qd scdm essentiā descendit tm̄ in
p̄mā ptem inferni: et in om̄s scdm effectū
et opationē. qd nō est multū intelligibile:
cū suba a materia sepata ibi dicat esse secū
dū essentiā ubi opat. **De** his et de aliis ad
hāc materiā p̄tinētibus: doc li. iii. dis. xxii.
et tho. i. iii. q. lii. **T**ertia die resurrexit **t**er
tia die dicit resurrexisse. **E**t etiā qd extiterit
in sepulchro p tres dies nō quidē integre:
sed scdm ptes p sinodochicā figurā. ut sit
sensus. p tres dies. i. scdm dies uel partes
triū dierū. fuerunt enī tres dies naturales.
secunda integra. p̄ma uero et tertia scdm
ptes. et computant̄ isti dies a uespa in ue
sperā scdm consuetudinē iudeorū. **U**trū
autē dici possit qd fuerint tres dies artifica
les qui computant̄ ab ortu ī occasum solis
nō multū interest. licet cōiter teneat: qd si
cut naturales: sic et artificiales fuerint tres
dies sinodochice. i. scdm ptes. **C**ui uidetur
obuiare: qd maria magdalena uenit mane
cū adhuc tenebre essent: et inuenit reuolu
tū lapidē zc. ioh. xx. **A**d hoc dicūt qd tene

bre dicunt fuisse: quia nondū sol tetigerat
 orizontē. erat autē aliquid de eius claritate
 sup orizontē. et scdm hoc potuit hec pars
 ptinere ad tertiā diē artificialem. sed p̄mū
 facilius pōt sustineri: scz q̄ illi dies dicant̄
 naturales: et nō artificiales. et totidem die
 bus p̄ eundem modū numeratis: pie cre-
 dimus animā christi fuisse in inferno: quā
 de hoc certā auctoritatē nō habeamus. Et
 est cōsiderandum q̄ nullus ante christū sur-
 rexit ad vitā īmortalem. ipse enī surrexit
 primitie dormientiū. i. p̄mus dormientiū
 .i. cor. xv. **A** mortuis. i. a morte quam
 mortui patiunt̄. **S**z de his et de reliquis ad
 hāc materiā ptinētibus: doc. li. iii. di. xxii.
 & tho. i. iii. q. liii. et īde usq; ad. q. lvi. īclu.
A Scēdit ad celos: sedet ad dexteram dei
 patris omnipotētis: inde uēturus est iudi-
 care uiuos et mortuos. **I**n hoc uersu ut di-
 cebat̄: p̄sequitur de aliis duobus articulis.
 de articulis scz ascensionis: et de aduentu
 ad iudiciū. **D**icit ergo p̄mo. **A**scēdit quia
 nō scandebat aliena: sed prop̄a virtute. qd̄
 est pp̄rie ascendere: ut san. tho. dicit li. iii.
 di. xxii. in glosis litteralibus. **A**d celos. i.
 sup omnes celos. ut ap̄lus dicit. ephe. iii.
 d. iiii.

est enī christus ī cōuexo sup̄mi celi ut san-
ctus tho. dicit in qdlibetis qdlibeto vi. q.
.ii. art. ii. **S**ed in tertio li. et in. iii. pte dicit
christū esse sup omnes celos, p hoc: q ni-
hil de celis est supra christū: ut tarantasia
eius interpretes eū intelligit. **C**ui snie conso-
nat cōis opinio doctorū. s3 de his et de ali-
is ad ascensionē christi ptinentibus docto-
res li. iii. di. xxii. **E**t tho. in. iii. q. lvii. **S**ed3
ad dexterā dei patris]. i. in portionibus bo-
nis dei patris pre ceteris beatis qui etiā re-
spectu damnatorū dicunt sedere ad dexte-
rā dei patris. mat. xxv. dicunt enī ista p si-
militudinē: et nō p pprietatē. nā et dexte-
ra potiorē ptem corporis habet: ita p simili-
tudinē qui potioribus bonis alicuius fruū-
tur: ad eius dexterā dicunt p similitudinē
sedere. qd & homini christo rōe hūanitatis
cōuenit ex tempore. sed rōne psonae cōuenit
ei ab eterno. nec optet applicare omīs ptes
similitudinis ad ueritatē: quis scūs tho. et
quidam alii sic fecerint. de quibus li. iii. di.
xxii. et tho. in. iii. q. lviii. **O**mnipotentis.]
dicit pater omps p appropationē: ne for-
te putet ex antiquitate et senio esse debili-
orē filio. sic dicit li. i. di. xxxiii. **I**nde vētu

rus ē]. i. de celo uel de sup̄mo celi ubi nūc
 sedet. vnde et actuū p̄mo dicit̄. **S**icut vidi
 stis eū euntē: sic ueniet. [iudicare.] quantū
 ad penā et premiū essentiale iudicat̄ vnus
 quisq; occulte et p̄ticulariter tēpe mortis.
 Iudicabunt̄ aut̄ omnes in die iudicii man
 feste et vlr̄. **E**t preterea quantū ad quedā
 occulta p̄tinētia ad premiū accidētale, que
 nobis videntur bona uel mala: et tñ scdm
 ueritatē et apud deū nō sic se habēt. sic di
 cunt theologi li. iiii. di. xlvii. **E**t tho. in ter
 tia. q. xlix. est enī tota illa questio de iudici
 aria pt̄ate christi. **E**t est considerandumq;
 de iudicio et sn̄ia illa dubiū est: an esse de
 beat uocalis: an mentalis tm̄. Coīs opinio
 theologorū in eadē di. hēt q; nō erit p̄ferē
 da uocaliter: sed mentaliter tm̄. [viuos et
 mortuos]. i. bonos & malos ut aliqui dicūt
 uel qui tūc repiēnt̄ mortui: et uiui, nō mo
 rituri: ut aliis placet. uel qui tunc. i. incipi
 entibus signis iudicii repiēnt̄ mortui et vi
 ui: sed statim morituri et resurrecturi ad
 iudiciū. sic dicit sanctus tho. li. iiii. dis. xliii.
 ar. iiii. sub ar. i. ad primū. **A**d cuius ad
 uentū omnes homines resurgere habent
 cum corporibus suis: et reddituri sunt de

factis ppriis rōnem.] Prosequitur ut dicebat
de duobus articulis ad diuinitatem ptinē-
tibus. Et pmo in hoc uersu de resurrectōe
scdo in sequenti uersu de retributione bo-
norū et malorū que nō nisi virtute diuina
fieri pnt. et ea rōne nō ad humanitatē sed
ad diuinitatē christi dicuntur pertinere. dicit
ergo pmo. [Ad cuius aduentū]. i. in cuius
aduētū. simul enim christus ueniet et nos
resurgemus. rapiemur enī obuiā christo ī
aera. ut aplūs dicit pma thessa. iiii. [Omēs
homines]. ad vitā corpālē: sed nō omnes
ad vitā spūalem. i. impassibilem. ad huius-
modi enī vitā nō resurgūt impīi ī iudicio.
ut habet psal. pmo. Sub his ptinentur infi-
deles: qui iam iudicati sunt. ioh. iii. [Cum
corpibus suis]. i. cū corpibus ppriis q̄ hic
habuerūt: nō tñ precise. quia ī puulis adii-
cietur aliquid de materia extranea ad sup-
plementū debite quantitatis. et in adultis
non resurget totū qd̄ hic aliquā ad ueritatē
nature ptinebat: alias eorū corpora diffor-
mia essent: et forte in tanta mole: que spe-
ciei humane nō pueniret.] Redditi sunt
de factis ppriis rōnem.] Reddere rōnē de
factis propriis nō est aliud q̄ p singulis fa-

ctis bonis uel malis p̄miari uel puniri. red
det enī deus vnicuiq; iuxta opera sua: ut
habet̄ psalmo. lxi. **S**ed de his et de aliis ad
hunc articulū ptinentibus: mgr̄ et doc. li.
.iiii. di. xliii. et. xliiii. et ptim quantū ad id
qd̄ ultimo dictū est scribit̄ di. xlii.

Et qui bona egerūt ibunt in vitā eternā
qui uero mala: in ignē eternū. **I**n hoc uer
su ut dicebat̄: prosequit̄ de ultimo articu
lo de ptinentibus ad diuinitatē: qui alias
dicit̄ articulus de premio bonorū et pena
malorū: sub cuius forma hic ponitur. alias
dicit̄ articulus de remissione pctōrum. sub
quo intelligit̄ fides sacramētorū. **I**n oībus
enī sacramētis remittūt̄ nobis pctā. directe
quidē in baptismo et p̄nā: in aliis uero sa
cramētis indirecte. nō est enī gratia sacra
mentalī que cū peccato mortali possit sta
re. **D**icit ergo p̄mo. **[**Et qui bona egerunt
adde et ī bono pseuerauerint usq; ad finē
probatur math. x. et xxiiii. cuius simile est
illud. nemo mittens manū ad aratrū et
respiciēs retro: aptus ē regno dei. luce. ix.
[In vitā etnā]. i. vitā sine fine. qd̄ aut̄ dicit̄
etnitas ē tota simul: nihil interest q̄tū ē ad
ppositū. licz uerū sit qd̄ cessāte motu & tpe

omnia erunt quantū ad esse in quadā eter-
nitate. visio quoq; ipsa et fruitio in quibus
consistit beatitudo: nō erunt in successione
nec negamus post diem iudicii tempa ali-
qua cōtinua uel discreta quibus aliquae o-
pationes creaturāz mensurabunt. **De his**
mgr et doctores l. iiii. dis. xlix. **I**n ignem
eternū .i. in penā et suppliciū ignis qui nō
finiet. ignis enī eorū nō extinguet. ut ha-
bet isaie lxvi. **De illo autē igne cōmuniter**
tenet q̄ fuerit uerus ignis et eiusdem spe-
ciei cū isto qui apud nos est: licet materiali-
ter in multis ab eo differat. **Cruciabit autē**
corpa damnatorū actiōe quadā spūali sc̄z
affligendo et nō consumendo. in aīas ue-
ro damnatorū et in spiritus malignos agit
sc̄dm q̄ ex iustitia et ordinatiōe diuina de-
tinet eos sibi alligatos actu uel habitu con-
tra eorū uoluntatē. **Sic dicit de his rebus**
sanctus tho. in. iiii. disti. xliiii. q. ultima. sic
etiā de spiritibus maligis in p̄ma pte. q.
xliiii. ar. iiii. ad tertium. **N**ec est fides cā-
tholica quam nisi quisq; fideliter / firmiter-
q; crediderit: saluus esse non poterit. **Con-**
cludit quod in principio p̄ modum prohe-
mii proposuit. et dicit primo. **H**ec ē fides

catholica].i. hec supra dicte sunt res ptinē
tes ad fidem catholicam .nō enī accipitur
hic fides p habitu uel principio credendi:
sed p rebus creditis.i. p articulis fidei. [fi-
deliter].i. non aliter q̄ fidelium ecclesia eā
credit/tenet/ac seruat.[firmiterq̄]. i. indu-
bie. quia dubius in fide infidelis est. qđ enī
in principio dixerat inuiolata: hic dicit fir-
miter. et qđ ibi dictū ē integrā: hic dicit fi-
deliter.[credident.] credere/seruare, tene-
re p eodem accipiunt in hoc simbolo. [sal-
uus esse nō poterit]. i. liber ab omni malo
esse non poterit. **E**t notat in his uerbis ne-
cessitas nō absoluta, nec coactionis: sed ne-
cessitas finis. **P**robant ista ex his que dixi-
mus supra in p̄ncipio in p̄mis duobus uer-
sibus ad p̄miū ptinentibus. **E**t hec p
intelligentia n̄ra breuiter diximus de intel-
ligentia fidei catholice ad honorem dei et
utilitatem sacrosancte matris ecclesie.

Commētaria magistri Petri de Osoma
i simbolū **Q**uicūq; vult saluus esse: finiūt
feliciter. **I**mpressaq; parsius p magistrum
Vdalricū, cognomento Gering.

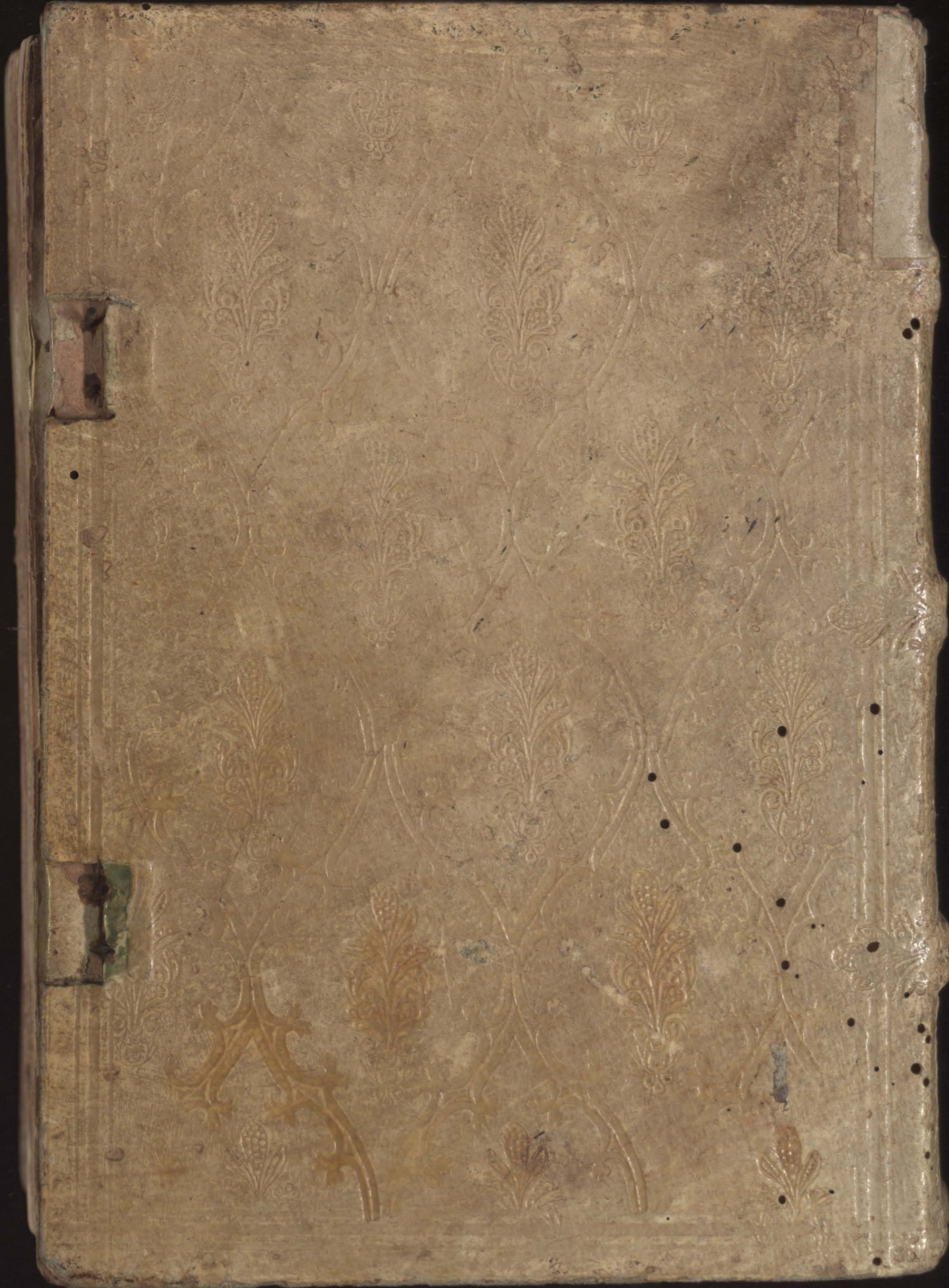

Quartor
Novissima
S. L.

I

49 Decun.
470

MS